Pomurski VESTNIK

MURSKA SOBOTA, 10. AVG. 1961
Leto XIII. — Štev. 31 Cena 15 din

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Murska Sobota preteklo nedeljo

Za Sobočane so bile nedeljske motorne dirke pravo doživetje. Tudi naša slika kaže, da so iskali ljubitelji tega športa različne perspektive.

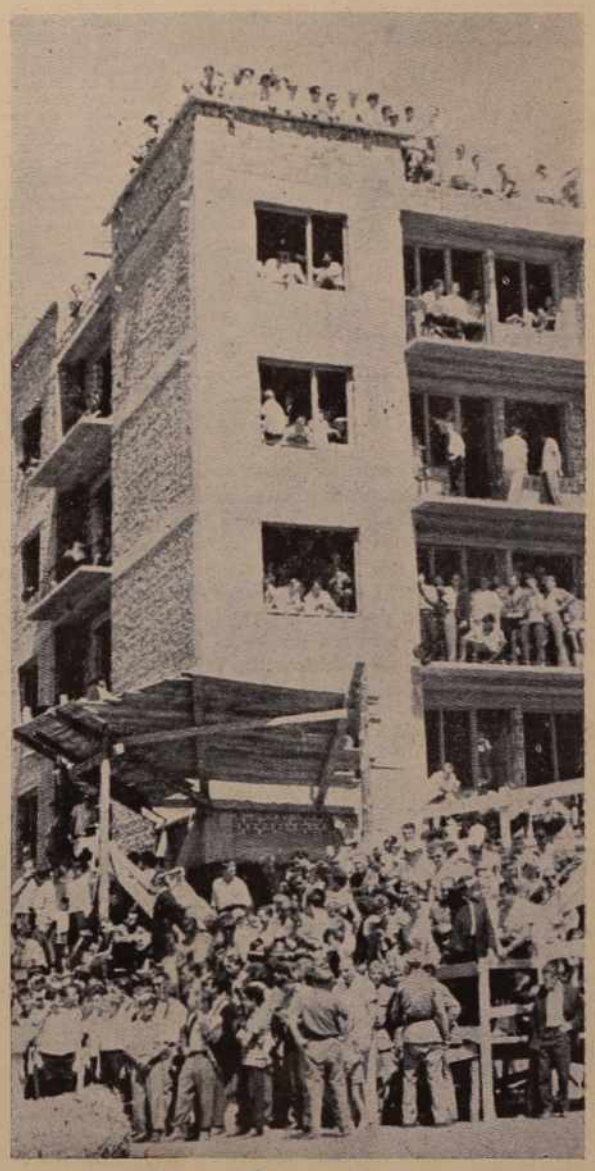

Z nedeljske proslave v Logarovcih

VELIKA POLANA SE PRIPRAVLJA

V Veliki Polani se vse družbene organizacije in društva v teh dneh skrbno pripravljajo na veliko proslavo 20-letnice revolucije in na obletnico ustanovitve prvega odbora Osvobodilne fronte Velike Polane pri Pršovem mlinu 1944. leta. Proslava bo v središču vasi pred zadružnim domom, čeprav so prej predvidevali, da bi naj bila na kraju, kjer je bil odbor ustanovljen.

Proslava pa ne bo samo krajevnega značaja, ampak kot vse kaže in tudi sodeč po izjavah prirediteljev, bo presegla občinske meje. Zaradi tega sta formirana tudi dva pripravljalna odbora: občinski in krajevni, kar bo tudi omogočilo, da bo proslava dobro pripravljena.

VELIKO SLAVJE V LOGAROVCIH

Krajevna organizacija Zveze borcev Križevci pri Ljutomeru je minulo nedeljo priredila v počastitev 20. obletnice ljudske revolucije partizansko taborenje v gozdiču v Logarovcih. Na proslavi se je zbralo več sto ljudi.

Že v zgodnjih popoldanskih urah minule nedelje je bilo v gozdiču v Logarovcih živahno. Ljudje so prihajali iz raznih krajev. Nekaj po 14. uri je prispelo iz raznih krajev Prlekije tudi šest patrulj, ki so krenile na zborovalni prostor z godbo na čelu. Patrulje in ostale udeležence je nato pozdravil predsednik organizacije Zveze borcev Križevci pri Ljutomeru tovariš Lojze Pajnhart in jim zaželel dobrodošlico.

Na svečanosti je govoril predsednik ObLO Ljutomer Tone Truden, ki je v govoru osvežil dogodke med NOB ter začetek narodnoosvobodilnega gibanja nasploh. Zlasti je podčrtal pomembnejše borbe v Prlekiji.

V kulturnem programu so sodelovali recitatorji ter moški pevski zbor iz Križevec, kakor tudi godba.

Po končani osrednji svečanosti se je začelo v gozdiču veliko ljudsko rajanje, ki se je nadaljevalo pozno v noč.

-ko

Gasilska svečanost pri Vidmu

Od Vidma ob Ščavnici so nam sporočili, da bo tamkajšnje gasilsko društvo v nedeljo praznovalo 75. obletnico obstoja ter 20. obletnico ljudske revolucije. Na tej svečanosti bodo odprli novi gasilski dom ter prevzeli avtocisterno.

-ko

PRIDELKI ZADOVOLJUJEJO

LETOS SE OBETA V POMURJU ŠE PRECEJ DOBRA LETINA — PRI JABOLKAH SE BODO GIBALI TRŽNI VIŠKI OKROG 2000 TON, PRI POZNIH SLIVAH PA 400 TON — LETOS NAMENJENIH PRECEJ SLIV ZA IZVOZ

Ni nova ugotovitev, da bomo imeli letos v našem okraju eno slabših sadnih letin. To velja zlasti še za jabolka, ki lepo obetajo le na območjih kmetijskih zadrug Grad, Petrovci in Cankova. Kljub temu pa lahko pričakujemo pridelek preko 5300 ton. Zelo dobro pa kažejo slive. Teh bomo letos imeli okrog 1260 ton. Dodati pa je treba še to, da so precej kvalitetne. Pri grozdju smo še pred kakima dvema mesecema govorili, da obeta skoraj povsod rekorden pridelek, tokrat pa žal moramo ugotavljati, da se je jagodičje zaradi prevelike vlage in sploh neugodnega vremena v zadnjih tednih marsikje močno osulo. Kljub temu pa lahko pričakujemo še precej visok pridelek.

Kmetijske zadruge so doslej že odkupile nekaj zgodnjega sadja, ki so ga deloma dale na domači trg, precej pa tudi izven okraja. Zadruge pa se vneto pripravljajo tudi na odkup jesenskega sadja, ki ga bodo odkupile blizu 2000 ton. Razveseljivo je to, da se pri tem sadju obeta znatno boljša kvaliteta kot lani. Precej dobra kvaliteta pa se obeta pri poznih slivah, pri katerih se bodo tržni viški gibali okrog 400 ton, od tega jih bo šlo okrog 150 ton za izvoz, ostalo pa za domači trg in predelovalno industrijo. Namiznega grozdja bomo še letos prodali malenkostne količine, prihodnje leto pa ga bomo lahko dali tudi na tržišča izven okraja, saj bodo obrodili nekateri novi nasadi.

Kmetijski strokovnjaki pa obetajo letos dobre pridelke tudi pri poljščinah, čeprav je vreme precej nagajivo.

-ko

Na Mariborskem tednu

138.324 obiskovalcev

V nedeljo so v Mariboru svečano zaključili 18. mariborski teden, ki si ga je ogledalo 138.324 obiskovalcev iz vseh krajev Slovenije in iz sosednjih republik.

Na letošnjem Mariborskem tednu je razstavljalo svoje proizvode okrog 90 industrijskih in drugih podjetij. Brez izjeme bi lahko rekli, da so podjetja, zlasti lesno-industrijska, letos znatno izpopolnila svoje proizvode. Značilna za letošnji Mariborski teden pa je tudi velika prodaja potrošniškega blaga, ki so ga prodajala domala vsa mariborska trgovska podjetja na prostoru dolgem 150 metrov. Prodajo je posebno poživilo občutno znižanje cen srajcam, moškim in ženskim oblekam, trikotaži in pletninam, ki se je gibalo od 30 pa tudi do 60 odst.

Organizatorji Mariborskega tedna zatrjujejo, da je precejšnje število obiskovalcev privabila modna revija, na kateri so mariborski krojači prikazali vrsto praktičnih poletnih modelov iz blaga, izdelanega v domači tekstilni industriji. Modno revijo si je ogledalo nad 10.000 ljudi, precej pa jih je moralo zaradi pomanjkanja prostora ostati zunaj.

Na relaciji Rab—Barbat (več berite na 5. strani)

PRIHODNJO NEDELJO -

KDO BO NAJBOLJŠI ?

Minulo soboto in nedeljo so bila v vseh občinskih središčih občinska tekmovanja traktoristov. Traktoristi so tekmovali v oranju in spretnostnih vožnjah ter pri tem pokazali precejšnjo spretnost. Tisti traktoristi, ki so dosegli najboljše rezultate na občinskih izbirnih tekmovanjih, bodo v nedeljo sodelovali na okrajnem tekmovanju traktoristov v ljutomerski občini.

Na tekmovanju v Gornji Radgoni je tekmovalo kar 23 traktoristov v štirih ekipah. Prvo nagrado med starejšimi traktoristi je osvojil traktorist VG Gornja Radgona Franc Brancelj, drugo pa Vinko Peternelj iz KDZ Zepovci. Pri mladih zadružnikih je bil prvi Jože Hrga iz VG G. Radgona, med pionirji pa sta si delila prvo in drugo mesto Milan Kosi in Ivan Korasa, oba iz Radgone. Prvo ekipno nagrado je prejelo VG G. Radgona.

V soboški občini je tekmovalo 31 traktoristov v sedmih ekipah. Prvo nagrado je osvojila ekipa KG Rakičan, prvo in drugo mesto pa sta si med starejšimi traktoristi delila Janez Kizmič in Alojz Erjavec oba iz KG Rakičan. Pri mladih zadružnikih je osvojil prvo mesto Slavko Gregor iz KG Rakičan, med pionirji pa z izrednimi spretnostmi prvo mesto 7-letni Stefan Holcman iz Rakičana.

V ljutomerski občini je v treh ekipah tekmovalo 10 starejših traktoristov. Prvo mesto je pripadlo ekipi iz KZ Križevci, med posamezniki pa je prvo mesto osvojil Franc Marinič iz KZ Križevci, drugo pa Leopold Miholič iz VG Ljutomer.

Na izbirnem občinskem tekmovanju v Beltincih je sodelovalo 12 starejših traktoristov v treh ekipah. Prvo ekipno mesto je pripadlo KZ Črensovci, prvo nagrado pa je prejel Martin Cigan iz KZ Črensovci, drugo pa Anton Volf iz KG Beltinci. Med mladinci je bil prvi Franc Gerek, Med pionirji pa Slavko Žoldoš.

Na tekmovanju v Petrovcih je med sedmimi starejšimi traktoristi osvojil prvo mesto Viljem Kukojca iz Križevec, drugo pa Janez Kučan prav tako iz Križevec. Prvo nagrado je prejela ekipa iz Križevec. Med mladimi zadružniki pa je osvojil prvo mesto Bela Kučan.

Tudi na tekmovanju v lendavski občini je nastopilo samo sedem traktoristov. Prvo in drugo mesto sta si priborila Stefan Trajber in August Kovač iz KZ »Brazda« Dobrovnik.

-ko

Negova dobila turistično vizo

Turistično društvo Gornja Radgona je v nedeljo svečano odprlo sezono na Negovskem jezeru. Na svečanosti, ki ji je prisostvovalo precejšnje število ljudi, je govoril predsednik društva tovariš Mercina. V govoru se je zahvalil vsem radgonskim podjetjem, ki so prav tako kot občinski ljudski odbor pomagala s sredstvi. Za tem je predsednica Pomurske turistične zveze Marta Vujec podelila priznanja štirim najzaslužnejšim članom društva.

Z novimi objekti, ki so jih v nedeljo izročili namenu, je Negovsko jezero kot turistično zatočišče dobilo še večjo veljavo. Zanj so se začeli vse bolj zanimati kolektivi radgonskih in mariborskih podjetij, ki si želijo urediti veekend hišice. To je društvo upoštevalo in v ta namen določilo primeren prostor.

Letošnjo jesen imajo v programu še čiščenje jezera in okolice, do prihodnje sezone pa bodo uredili prostor za kopalce. Hkrati bodo namestili tudi več kabin za plavalce ter očistili prostor za sončenje. Skratka: poskrbeli bodo, da bo ob jezeru kar najbolj udobno. Pa ne samo ob jezeru. Kupili bodo tudi štiri čolne z vesli, ki bodo vedno na razpolago. Vse to pa je kajpada povezano z velikimi denarnimi sredstvi. Nekatera podjetja kažejo naklonjenost tudi za nadaljnje urejanje tega turističnega kotička.

-ko

VREMENSKA NAPOVED

V prihodnjih dneh bo prevladovalo lepo, sončno vreme.

IZBIRA, KVALITETA IN CENE

V Murski Soboti imamo kar štiri trgovine za prodajo sadja in zelenjave. To zlasti ugodno vpliva na založenost prodajaln in deloma tudi na cene.

Trgovine imajo precej podobne cene, le tu in tam pride do manjših razlik. Lahko pa bi se nekoliko zaustavili ob razliki v ceni endivije, ki jo v Delikatesi II trgovskega podjetja »Merkur« prodajajo po 45 dinarjev, v prodajalni Sadje zelenjava KG Rakičan pa po 65 dinarjev. Pri tem naj dodamo še to, da je v obeh primerih pridelana endivija v našem okraju. Tudi pri nekaterih drugih artiklih, kot so jabolka in kumarice, so v cenah znatnejše razlike, ki se gibljejo od 10 do 20 dinarjev pri kilogramu. Seveda gre to v večini primerov na račun kvalitete. V soboških prodajalnah pa brez izjeme najdemo slabše pridelke pomešane z boljšimi ter dozorele z nedozorelimi. Seveda slabše in nedozorele prodajajo po enaki ceni kot dozorele in kvalitetne. Glede tega so mnogo bolje urejili na primer v ljutomerski »Jagodi«, kjer posamezne artikle, kot so kumarce, paradižnik in podobno, razmestijo ne samo po sortah, ampak tudi po kvaliteti in imajo za to tudi primerne razlike v cenah, pri prodaji pa manj nevšečnosti. Mar ne bi kazalo takega načina prodajanja pridelkov uvesti tudi v soboških trgovinah?

Kot zelo pozitivno pa lahko letos ugotavljamo to, da prodajalne v M. Soboti dobivajo domala vse pridelke od domačih proizvajalcev in le nekatere pridelke, ki jih pri nas še ni, naročujejo od grosističnih podjetij iz drugih okrajev. Žal se pa to še nekoliko premalo občuti pri cenah!

-ko

NOVINARJI V VELJENJU

Člani novinarske podružnice v M. Soboti so pretekli teden priredili poseben izlet v Velenje. V razgovoru s sekretarjem ObK ZKS Šoštanj tov. Stanetom Ravletom in sekretarjem ObO SZDL tov. Damjanom Pervarjem so se seznanili z nadaljnjo izgradnjo Velenja in industrijskim razvojem Saleške doline.

PROMETNA NESREČA V MURSKI SOBOTI

V nedeljo zvečer se je zgodila prometna nesreča na ovinku pri Drogeriji v Murski Soboti. Šofer osebnega avtomobila Ilgo Stane je na ovinku prehiteval drugi osebni avtomobil in ga je zaradi precej hitre vožnje zaneslo na pločnik. S pločnika je nato zopet zavozil na cesto in zadel nasproti vozečega motorista Gezo Čarnija s sopotnico, ki je pri padcu dobil lažje telesne poškodbe. Nastalo škodo cenijo na okrog 100 tisoč dinarjev.

NOVI NASADI V GLOBOKI

Kmetijska zadruga »Kmetovalec« Ljutomer je začela z organizirano obnovo sadovnjakov in vinogradov na območju Globoke ter sadovnjakov v okolici Radoslavec. Doslej je vzela na območju Globoke v zakup za 10 let že kakih 10 hektarov površin. Od tega je uredila dva hektara sadovnjakov ter prav toliko vinogradov terasnega sistema. Ker so težave s krediti, obnavlja zadruga te površine z lastnimi sredstvi. Predvidoma bo vzela v zakup na tem območju še kakih dvajset hektarov površin, ki jih bo postopoma urejala v sodobne sadovnjake in vinograde. Ker ima na tem območju izdelane načrte za obnovo in ureditev sadovnjakov in vinogradov na površini kakih 70 hektarov, bo preostale površine obnavljala v pogodbenem sodelovanju z zasebniki.

Načrti so pripravljeni tudi za ureditev treh najintenzivnejših sadovnjakov v okolici Radoslavec in Bučkovec. Ti sadovnjaki bodo zajemali blizu 84 hektarov. Ker ima zadruga tam precej površin splošnega ljudskega premoženja, bo poljedelske površine zajemala s kmetovalci za sadjarske ter v kar največji meri uredila zadružne sadovnjake. Preostale površine pa bo prav tako kot v Globoki obnavljala v pogodbenem sodelovanju.

Gradbena dela za vinsko klet v Ljutomeru doslej niso pokazala vidnejšega napredka. Od začetnih zemeljskih del, kot jih kaže naša slika, do moderne vinske kleti je precej dolga pot, potrebnih pa je tudi precej sredstev. Toda prav teh v Ljutomeru primanjkuje.

Na teh območjih so že imeli sestanke s kmetovalci in se domenili o akciji. Sprejeli so pravila o vračanju investicijskih sredstev ter o odnosih med zadrugo in kmetovalci pri obnovi. Tudi te sadovnjake bodo urejali postopoma ter v njih pridelovali še ribez.

Zlasti je potrebno poudariti, da kaže za obnovo razumevanje velika večina kmetovalcev.

-ko

GLEDALIŠČE Z SUBOTICE V M. SOBOTI

Kakor smo zvedeli, se dogovarja Ljudska univerza v Murski Soboti z gledališčem v Subotici za gostovanje subotiškega gledališkega ansambla na soboških odrskih deskah.

Kdaj in s kakšnim delom bodo gostovali Subotičani v Murski Soboti, še ni znano, vsekakor pa pomeni to gostovanje za soboško gledališko publiko novi angažman.

Z otvoritve turističnih objektov ob Negovskem jezeru

ZA RIBNICO ČEZ 2.000 PRIJAV

Občinski odbori SZDL so do začetka tedna prejeli že nad 2000 prijav za proslavo v Ribnici na Pohorju. Udeleženci bodo večinoma potovali z motornimi vozili, nekateri pa tudi z vlakom, kjer bodo imeli poseben popust. Upoštevajoč izkušnjqe pri prijavah za proslavo v Ljubljani, upravičeno sklepamo, da bo tudi znatno večje število udeležencev na proslavi v Ribnici, kakor to kažejo prijave.

LETOS ŠTEVILNI IZLETI

Planinsko društvo v Murski Soboti se letos ne more ponašati samo z velikim povečanjem števila članov, ampak tudi z organizacijo izletov. Letos je namreč organiziralo že deset izletov v razne kraje Slovenije in tudi v sosednje republike. V nedeljo bo pripravilo izlet v Ribnico na Pohorju za katerega ima v avtobusu še nekaj prostih mest, jeseni p abo priredilo vrsto izletov v bližnje turistične kraje ter akcijo za markiranje turističnih poti.

-ko

DRUŽBENA SREDSTVA ZA NAKUP OSEBNIH AVTOMOBILOV

Od 1. avgusta naprej smejo uporabljati gospodarske organizacije novo Uredbo o uporabi družbenih sredstev za nakup osebnih avtomobilov.

Po novi uredbi bodo prenešeni stroški za uporabo avtomobilov v breme uporabnikov. Namesto simbolične odškodnine in delnega povračila stroškov za uporabo avtomobilov, bodo njihovi koristniki v okviru določenih in priznanih potreb dobivali odškodnino v višini dejanskih prevoznih stroškov za avtomobil, toda ne tistega v družbeni lasti, temveč zasebnega. Nova uredba forsira torej uporabo zasebnih avtomobilov v službene namene. Da bi prizadetim to tudi omogočili, predvideva uredba nakup zasebnih avtomobilov tako, da podjetja kreditirajo kupovanje zasebnih avtomobilov. Računajo, da bodo stroški s tem mnogo manjši, kot pa so stroški za potovanje s službenimi avtomobili, ker je pri teh treba vračunati stroške za šoferja. V primeru, če avtomobil prevozi letno okrog 20 tisoč kilometrov in znaša letna plača šoferja z vsemi dodatki 500 tisoč dinarjev, se stroški za en kilometer prevoza zmanjšajo za 25 dinarjev.

Osnovna vprašanja uporabe družbenih sredstev za kreditiranje nakupa zasebnih avtomobilov rešuje uredba tako, da je že zdaj, pred uvedbo dopolnilnih predpisov moč oceniti olajšave, ki jih poprej ni bilo. Zmanjšane bodo obresti in podaljšani roki za odplačila, s tem pa tudi mesečni obroki.

Razgovor z direktorjem Zavoda za produktivnost dela tov. B. Goljevščkom

SAMO PRAVILNIK PREMALO

»Uradni naziv našega zavoda je nekoliko netočen, ker se ne ukvarjamo neposredno z ugotavljanjem in spremljanjem storilnosti. Ta vprašanja proučujejo upravni organi ljudskih odborov. Tudi samo delovanje zavoda se drugače razvija, kot je bilo zamišljeno ob ustanovitvi lani septembra. Po prvotnem načrtu bi se naj naš zavod specializiral za kmetijstvo in obrt. Namesto tega se danes ukvarjamo z organizacijo podjetij, merili o nagrajevanju in sestavljanjem pravilnikov ter izdelovanjem investicijskih programov.

Tako je uvodoma označil delo Zavoda za produktivnost dela direktor tov. Boris Goljevšček. Z ozirom na širok krog dela (omenim naj le, da je letos zavod izdelal že 4 investicijske laborate, 5 pravilnikov o razdelitvi čistega in osebnega dohodka, organiziral več seminarjev in pripravil ter izdal tudi več skript kot priročnike za računovodje) je tov. Goljevšček posebej poudaril, da zavodu primanjkuje potrebnega strokovnega kadra in da so tudi sami materialni pogoji zelo slabi. Zavod sploh nima primernih prostorov, niti računskega stroja in drugih pripomočkov. Pri urejevanju teh problemov je pozabil na svoje dolžnosti tudi ustanovitelj.

Največ, s čim se zavod sedaj ukvarja, je izdelava pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka. »Pri naročanju teh pravilnikov se kaže zelo nezdrava tendenca,« je poudaril tov. Goljevšček. »Podjetja hočejo na vsak način in v nemogoče kratkem času imeti pravilnike, da bi potem lahko začeli z razdeljevanjem dohodka, zlasti pa še osebnega. Zato postajajo ti pravilniki nekaj samo formalnega. Podjetja ne želijo, da bi se proučila merila za nagrajevanje, analiziralo tržišče, organizacija dela itd. Taka naglica ni na pravem mestu, kajti pravilniki bi morali biti odraz racionalne proizvodnje.«

V zvezi s tem je tov. Goljevšček odgovoril tudi na vprašanje o najbolj značilnih slabostih naših podjetij, ki se kažejo pri analizah poslovanja in organizacije. Opozoril je zlasti na položaj direktorjev manjših podjetij. »Direktorje v teh podjetjih popolnoma zaposlijo razni komercialni posli, tako da jim za organizacijo proizvodnje ne preostaja mnogo časa. Tem podjetjem primanjkuje tudi tehničnega kadra, ki bi s tehnične strnai proučeval proizvodnjo. Čutiti je tudi določen odpor proti uslužbencem kot neproduktivni delovni sili in zaradi tega jemljejo take, ki imajo nižjo izobrazbo, ki jih pa spet tako zaposlijo z raznimi posli, da se zgubijo v njih. Izredno pomanjkljivo pa je razvita analitična služba. Zaradi tega manjka potrebnih podatkov za agrarne analize, ki bi bile vsakemu podjetju zelo koristne.«

V razgovoru sva se s tov. Goljevščkom posebej pomudila pri sodelovanju zavoda in občinskih ljudskih odborov. Tov. Goljevšček je pri tem povedal, da tega sodelovanja ni in da občinski ljudski odbori ne iščejo pomoči zavoda pri analiziranju raznih gospodarskih problemov in pojavov.

»Naše sedanje delo je bolj prakticistično in bolj trenutnega značaja, ker ni mogoče trditi, da bodo ti pravilniki zadostovali potrebam tudi v prihodnjih letih. Ob tem bi bilo nujno, da bi se zavod bolj ukvarjal tudi s samo notrajno organizacijo podjetij, vendar pa za to ni posebnega zanimanja. Mi bi radi tudi, da bi posebej zasledovali in proučevali celotni gospodarski razvoj naše teritorialne enote tako glede narodnega dohodka, gibanje zaposlenosti, investicij, problematiko posameznih področij itd. Na tako delo mislimo v bodoče tudi prehajati. Naša naloga bi morala biti predvsem, da bi kadrom v podjetjih nudili potrebno pomoč pri reševanju problemov, ki bi jih v podjetjih sami opazili ter jim pomagali pri analiziranju raznih pojavov. Toda to še pri nas vse premalo zasledujemo ker ni potrebnih podatkov.«

Ob koncu razgovora sva se posebej pomudila še pri sodelovanju zavoda s Kmetijskim zavodom za Pomurje, ki za naše kmetijske organizacije izdeluje potrebne elaborate. Tov. Goljevšček je glede tega omenil, da bo v prihodnje moralo priti do tesnejšega sodelovanja ali pa celo do združitve teh dejavnosti, o čemer je že razpravljal tudi upravni odbor zavoda.

Razgovor s predsednikom Krajevne organizacije SZDL M. Sobota tov. J. Haklom

RAZVIJATI JAVNE RAZPRAVE

V Murski Soboti bi težko našli pisarno, kjer bi se oglasilo vsak dan toliko ljudi, kot jih človek najde od zjutraj pa do konca uradnega časa v sobi tov. Janka Hakla, načeln. oddelka za zdravstveno in socialno dejavnost ObLO v M. Soboti. Nešteto drobnih, izredno perečih družbenih problemov se rešuje v teh sobah: od socialnih pomoči pa do vzgoje otrok in raznih družinskih razprtij. Tako ni nič čudnega, če se delovni dan raztegne znatno nad tisti čas, ki je označen na vratih. Poleg tega pa mi je tov. Hakl še omenil, da je pred kratkim naštel, da ima še 17 drugih funkcij v družbenih in političnih organizacijah. Med nje je všteta tudi funkcija predsednika Krajevne organizacije SZDL v M. Soboti, katere delo je bilo tudi predmet najinega razgovora.

Za krajevno organizacijo Socialistične zveze v Murski Soboti velja mnenje, da spada med tiste, ki ji še ni uspelo razviti širše družbeno politične dejavnosti. »Tako mnenje je gotovo zelo upravičeno in ni potrebno dejstev prikrivati,« je dejal tov. Hakl. »Čeprav pa se nam po drugi strani zopet zdi, da je kaj takega v mestu, kjer živi toliko aktivnih družbenih in političnih delavcev skoraj nemogoče. Toda prav z bolečino se spominjam, kako se je rodil odbor naše organizacije. Ljudje so se z najrazličnejšimi izgovori odpovedovali tej dolžnosti. Tudi člani odbora enako. Tudi sam v obilici dela in to nujnega, sem težko sprejel dolžnost. Imeli smo tudi silne težave z ustanavljanjem sekcij. Čudno se sliši, da na primer ob tolikih komunalnih problemih sekcija za komunalno dejavnost sploh ne deluje. Člani odbora so zelo nedisciplinirani in ne prihajajo na sestanke. Izgovori so, da so zaposleni drugod. Toda ob tem, ko toliko govorimo o družbeni angažiranosti nekaterih, pa opažamo, da je mnogo ljudi brez vsakih funkcij v družbeni dejavnosti.«

V razgovoru o dokaj perečih družbenih problemih v M. Soboti, ki bi jih morala reševati organizacija Socialistične zveze sva se s tov. Haklom posebej ustavila pri kulturnem življenju. Menim, da bi v M. Soboti moralo biti kulturno življenje neprimerno bolj živahno kot je,« je dejal tov. Hakl. »Če odštejemo kino, nimamo več ničesar. Naša sekcija za delo družbenih organizacij je tudi razpravljala o tem. Nujno bi za mesto bilo potrebno amatersko gledališče, ki bi vsaj redno prirejalo gledališke predstave. Kulturno življenje je zelo pereč problem in zato je tudi sekcija sklenila, da se bo v jeseni tesneje povezala z društvom Svoboda.«

Omenil sem tudi problem gledališke dvorane, ki že več let predstavljala v M. Soboti velik vprašaj. »O tem že res govorimo več let, toda dalje od razprav še nismo prišli. Za ureditev tega problema sta se pojavila dva predloga. Po enem bi naj za dvorano preuredili grajsko dvorano, v kateri je bil prej kino, po drugem bi pa naj sedanjemu poslopju kina dozidali posebno dvorano. Kot vse kaže, se odločitev nagiba k poslednjemu predlogu ki ima več prednosti in tudi uresničitev ne bi bila mnogo dražja, kot za prvi predlog, toda bolj umestna in primerna. O tem sicer še nismo razpravljali, toda verjetno bo potrebno odločitev dati v pretres ali pa tudi prepustiti prebivalcem Murske Sobote.«

Kot eno izmed enako pomembnih dejavnosti kakor kulturna predstavlja tudi stanovanjska skupnost. Po oceni tov. Hakla še ni prišlo do tesnejših stikov med krajevno organizacijo in stanovanjsko skupnostjo, ki je uspešno začela razvijati razne servise, toda ob tem ni v celoti opravičila. »Pogrešati je zlasti več in širših organizacijskih sposobnosti. Omenim naj primer otroškega vrtca, ki bi moral biti do začetka septembra dograjen. Res da so materialne težave, toda delovni kolektivi in tudi ljudje v M. Soboti so pokazali veliko prizadevnost in zato bi že lahko več opravili, če bi to sodelovanje volivcev še nadalje krepili. Stanovanjska skupnost se je tudi preveč usmerila na ustanavljanje sicer zelo potrebnih servisov, toda ob tem gredo mimo take dejavnosti kot so varstvo otrok, nega bolnih oseb in drugo.«

Tov. Haki je že v začetku razgovora omenil, da sekcija za komunalno dejavnost ne dela tako kot bi bilo pričakovati ob velikih komunalnih problemih, katere predstavljajo predvsem vodovod in kanalizacija ter ceste. Prebivalci Murske Sobote ne samo da vedo, da sta osnovna problema mesta vodovod in kanalizacija, temveč so tudi pripravljeni prispevati k ureditvi. Na zborih volivcev in drugih sestankih pa ljudje pogosto omenjajo tudi slabe ceste. Naše mesto se namreč nenehno širi in s tem se tako povečuje cestno omrežje, da ga je zelo težko vzdrževati.«

Poseben problem za krajevno organizacijo v M. Soboti predstavljajo takoimenovani »tovarniški plotovi«, preko katerih ne more pogledati, enako pa so tudi zelo visoki za delovne kolektive. »Da bi te pregrade vsaj nekoliko porušili, smo poskušali na eni terenski organizacija, toda uspeha ni bilo. Značilno pa je, da se splošno kritizira občina za vse slabosti, tudi od delovnih kolektivov, nihče pa ne pomišlja, kaj bi lahko tudi posamezni delovni kolektiv prispeval. Delavci se na splošno premalo oglašajo, kako v sklopu svojega podjetja gledajo na posamezne probleme in njih reševanje,« je dejal tov Hakl.

Glede izkušenj v dosedanjem delu krajevne organizacije je tov. Hakl omenil, da bo potrebno v jeseni, ko bo spet oživela družbena in politična dejavnost razvijati javne razprave o vseh problemih mesta in življenja ljudi. Spomladi je organizacija priredila javne razprave o šolstvu in na enem terenu tudi razpravo o financiranju komunalnih dejavnosti, ki so razmeroma dobro uspele. V jeseni bi naj prišlo na dnevni red in v pretres volivcem zdravstvena, komunalna vprašanja in kulturno življenje.

S. Balažic

IZSELJENSKI PIKNIK

Danes popoldne se bodo v Mačkovcih zbrali izseljenci in v prijetnem razpoloženju obnavljali spomine na staro domovino. Ugodno lahko zaključimo, da se vrača domov iz leta v leto več izseljencev, ki prebijejo nekaj poletnih tednov med starimi znanci, se seznanijo z uspehi naših delovnih ljudi in naredijo načrte za ponovne obiske.

KONJSKE IN MOTORNE DIRKE V LJUTOMERU

V nedeljo, 20. avgusta bo Konjeniški klub v Ljutomeru priredil velike konjske dirke, na katerih ima med drugim v programu državno prvenstvo za dvoletne kasače in jahanje v kasu. Po končanih konjskih dirkah pa bo Avto-moto društvo priredilo še motorne dirke ter dirko s Fiati 600. Vse dirke bodo na hipodromu v Ljutomeru.

-ko

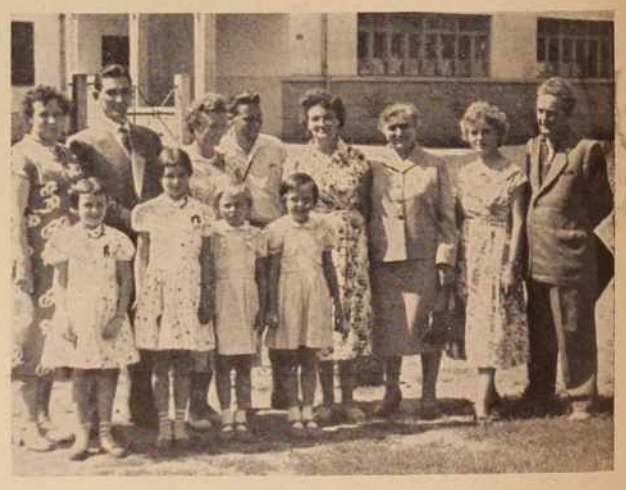

Iz fotoarhiva — Tudi lani je obiskalo Pomurje več izseljencev

DRUGI SOVJETSKI KOZMONAVT V VESOLJU

Sovjetsko ljudstvo in z njim ves znanstveni svet je v ponedeljek slavil novo veliko zmago. Sovjetski major German Titov je v ponedeljek ob sedmih zjutraj poletel v vesoljski ladji »Vzhod — II« v vesolje in pričel krožiti okrog Zemlje v razdaljah, ki so bile med 178 in 257 kilometri. Zemljo je obkrožil v 88 minutah, samo pet pa opravil sedemnajstkrat in pol. Po opravljeni nalogi je pristal približno na kraju, kjer se je pred meseci spustil prvi vesoljski potnik Jurij Gagarin.

Svoje potovanje po vesolju je Titov temeljito »izkoristil«. Najprej je imel redne stike z Zemljo in tudi poročal o svojem stanju in stanju naprav na ladji. Njegov glas so lahko ujeli tudi drugod, ne samo v SZ. Saj smo lahko njegova kratka poročila slišali kot posnetek tudi na ljubljanskem radiu. Sovjetski državljani so polet lahko spremljali po televiziji ter videli smejoči se obraz svojega narodnega heroja. Nič čudnega ni bilo, če so ljudje pozdravljali v vseh sovjetskih mestih novo zmago sovjetskih znanstvenikov in tehnikov.

Drugi veliki prodor v vesolje bodo proučevali delj časa. Uspeli poizkus je znova dokazal, da se človek s svojo ustvarjalno silo lahko loči od zemeljske težnosti in pozneje spet varno pristane na Zemlji. Tokrat so hoteli predvsem proučiti človekovo odpornost v daljšem zadrževanju v vesolju, njegove telesne reakcije v daljšem breztežnostnem stanju. Sedaj pričakujejo, da bo sovjetska vesoljska ladja obkrožila Mesec. Saj je major Titov v ladji že doslej napravil 700.000 km dolgo pot, kar predstavlja dvakratno razdaljo med Zemljo in Mesecem.

Žal, velikega uspeha niso povsod sprejeli z navdušenjem znanstvenikov in ljudi, ki vidijo v prodoru človeštva v vesolje miroljuben uspeh človeškega duha. Govore o »strateški prednosti« SZ, saj predstavlja vesoljska ladja »končno orožje«, saj lahko nadzira skoraj vsa področja sveta. Seveda taka presoja samo še bolj zaostruje mednarodni položaj, ki je spričo berlinske krize dobil že kritično obliko. Značilno pa je, da v Moskvi prav tako kakor ob poletu Gagarina zatrjujejo, da so poizkusi miroljubne narave in povsem v znanstvene namene.

Vesoljska ladja je imela nekaj izboljšav v primeru s prvo ladjo. Vanjo so med drugim vgradili magnetofon, ki je snemal vse izgovorjene besede. Titov je uporabljal med odmorom sprejemnik s srednjimi in kratkimi valovi. Da bi lahko opazoval okolje, so vgradili tri iluminatorje, skozi katere je s pomočjo optičnih naprav opazoval nebo in Zemljo v tri do pet-kratni povečavi.

Sicer pa se je ponašal v ladji »povsem normalno«. Jedel je, naredil nekaj vaj v breztežnem stanju in nekaj ur celo spal. Nekaj časa je tudi ročno opravljal ladjo. Naprave so dobro delovale.

V Moskvi pa se pripravljajo na svečan sprejem. Premier Hruščev je novemu junaku vesolja poslal prisrčen odgovor na kratko poročilo o uspelem poletu, ki ga je dal pogumni letalec.

Medtem ko je vsa svetovna javnost spremljala potovanje prvega sovjetskega kozmonavta Jurija Gagarina po nekaterih deželah sveta, so v SZ lansirali novo vesoljsko ladjo. Na sliki J. Gagarin in angleški premier Macmillan ob nedavnem Gagarinovem obisku v Londonu.

PREDSEDNIK NKRUMAH – NAŠ GOST

Sredi preteklega tedna je prispel na prijateljski obisk v našo državo predsednik prijateljske afriške države Gane, da bi v razgovoru s predsednikom Titom še bolj poglobil prijateljsko in tesno medsebojno sodelovanje ter zamenjal nazore o vseh perečih mednarodnih vprašanjih. Ti razgovori so toliko pomembnejši, ker sovpadajo v čas zadnjih priprav na beograjsko konferenco neblokovskih dežel.

Visoki ganski gost je obiskal tudi LR Hrvatsko in Slovenijo, potem ko so v Beogradu končali prvi del uradnih razgovorov. V ponedeljek so razgovore zaključili na Brionih. Ni treba posebej poudariti, da je prebivalstvo Beograda, Zagreba, Ljubljane in ostalih mest, skozi katera je potoval visoki ganski gost, okrasilo domove in pohitelo na ulice, da čim številneje počasti velikega prijatelja Jugoslavije. Tako so na primeren način vrnili ganskemu ljudstvu ljubezen in prisrčnost, ki ga je pokazalo ob obisku predsednika Tita v Gani.

POSLANICA PREDSEDNIKA TITA KONFERENCI ZA RAZOROŽITEV

EDINA ALTERNATIVA

Predsednik Tito je poslal svetovni konferenci proti atomskim in vodikovim bombam ter za popolno razorožitev, ki se je pričela 9. avgusta in bo trajala do 14. avgusta v Tokiu, posebno poslanico.

Po mnenju predsednika Federativne ljudske republike Jugoslavije se je treba sedaj bolj kot kadarkoli doslej najodločneje boriti za miroljubno urejanje spornih mednarodnih vprašanj, za prenehanje zelo nevarnega tekmovanja v oboroževanju, za prepoved poskusov z jedrskim orožjem, za sklenitev sporazuma o razorožitvi in za zagotovitev popolnega spoštovanja načel Ustanovne listine Združenih narodov.

»Jugoslovanski narodi in vlada bodo kakor doslej tudi v prihodnosti prispevali s svojo miroljubno politiko vse pozitivne in konstruktivne predloge in pobude, katerih smoter je urediti te probleme. Prepričan sem, da bo vaša konferenca prispevala k težnjam in naporom vseh miroljubnih sil sveta za zagotovitev svetovnega miru, zato vam pošiljam iskrene želje za uspešno delo.«

OD TEDNA DO TEDNA

BOMBE NA UPORNA PLEMENA

BEJRUT – Po poročilih iz Adena so britanska letala bombardirala večkrat več naselbin arabskih plemen Kamia v vzhodnem delu Adenskega protektorata na jugu Arabskega polotoka, ker so se uprla proti britanskim oblastem. Na tem območju je namreč znano britansko oporišče Mukala, ki je po pomembnosti takoj za Adenom.

V neki zasedi so Angleži izgubili 16 vojakov, 25 pa je bilo ranjenih.

IZREDNO ZASEDANJE ZARADI BIZERTE

NEW YORK – Azijsko-afriška skupina v OZN je v ponedeljek zahtevala od glavnega tajnika OZN Hammarskjoelda, naj skliče izredno zasedanje Generalne skupščine, na katerem bi vsaj štiri dni obravnavali francosko-tunizijski spor zaradi Bizerte. Resolucijo s to zahtevo je podpisalo 47 dežel vključno z deželami vzhodnega tabora.

PARIŠKI RAZGOVORI

PARIZ – Ameriški, francoski, britanski in zahodnonemški zunanji minister Rusk, de Murville, Home in von Brentano razpravljajo te dni v Parizu o skupnem zahodnem stališču do berlinskega in nemškega vprašanja s posebnim ozirom na najnovejše sovjetske predloge. Trije »veliki« se razen tega menijo o ostalih vprašanjih medsebojnega zavezništva v Atlantskem paktu. Kaže, da se bodo v jeseni srečali najvišji predstavniki Zahoda.

GIZENGA – PODPREDSEDNIK NOVE LEOPOLDVILLSKE VLADE?

LEOPOLDVILLE – Kakor kaže, je predsednik zakonite kongoške vlade v Stanleyvillu Gizenga sprejel podpredsedniški položaj v vladi premiera Adule, ki jo je potrdil kongoški parlament. Adula je pred dnevi hudo napadel secesionista v Katangi Combeja, ki skuša kar naprej ribiti v kalnem. Na drugi strani poročajo, da bodo katanški poslanci vendarle prišli v Leopoldville, tako da bodo tu v resnici zastopane vse kongoške province.

VSE POGOSTEJŠE GROŽNJE

Odnosi Moskva-Washington se zaostrujejo. Svet bi pričakoval, da bo najnovejši poizkus sovjetskega majorja Titova z vesoljsko ladjo »Vzhod — II« zbližal ustvarjalno silo človeštva in ga nekako prisilil, da ne misli na »strateške prednosti«, ki jih utegne imeti ta ali oni blok, temveč na sodelovanje svetovne znanosti pri obvladovanju vesoljskega prostora. Vendar temu ni tako. V Pentagonu že govore o »absolutnem orožju«, ki ga je SZ pridobila z živo posadko, saj lahko tako nadzira ves svet.

Premier Hruščev je po radiju in televiziji dokaj ostro napadel v ponedeljek zvečer ZDA in njene oborožitvene načrte. Dejal je, da bo vzhodni tabor sklenil z Nemčijo mirovno pogodbo tudi v primeru, da se Zahod ne bo hotel odločiti. Obenem je sporočil, da bodo na vsak napad odgovorili z vsemi vrstami orožja. Opozoril je tudi na napadalen govor predsednika Kennedyja, ki je znova obudil teze o »komunistični nevarnosti«. Ameriški predsednik je po njegovi sodbi popolnoma napačno osvetlil bistvo sovjetskih predlogov o Nemčiji in Berlinu.

Žal, je treba prav o poletu drugega sovjetskega kozmonavta ugotoviti, da uporabljajo v Washingtonu in zatem tudi v Moskvi tako ostre besede. In vendar je srečanje Hruščev-Kennedy na Dunaju vsaj prvi hip »obetalo« vse drugačne perspektive. Američani radi govore o anketi, po kateri je večji del ameriških državljanov pripravljen »braniti zahodni Berlin tudi z orožjem«. To naj bi pomenilo neposredno podporo Kennedyju tudi v primeru, če bi se odločil za najhuje — za vojaško operacijo.

Jasno je, da je tak razvoj vse bolj zaskrbljujoč. Slišimo sicer samo glasove, da se bodo na tej ali oni strani branili, če bodo napadeni. In vendar ni nobena skrivnost, da je mogoče razlog za napad tudi — umetno ustvariti. Ne gre torej za to, kdo bo napadel, temveč sploh za žalosten pojav, da je treba v tej ali oni obliki spet — groziti!, zviševati vojaške proračune, obljubljati nove dosežke na področju uničevalne tehnike itd. Gre za načrtno pripravljanje ljudi na možnosti novega svetovnega spopada, četudi je vsakemu pametnemu človeku na svetu jasno, da lahko že s sedanjimi zalogami vodikovega in jedrskega orožja uničijo ves svet. Zares — žalostna perspektiva. Bolj kot kdaj koli doslej je miroljuben svet poklican, da prepreči svetovni obračun, pri čemer mora uporabiti ves svoj vpliv. Konferenca neblokovskih dežel v Beogradu se bo brez dvoma pri tem vprašanju z vso skrbjo in odgovornostjo za človeštvo zamislila.

DEŽELE, KI BODO SODELOVALE NA NEBLOKOVSKI KONFERENCI V BEOGRADU

IRAK, SUDAN, ETIOPIJA

Medtem ko ima Irak zaradi bogatih petrolejskih virov in razmeroma razvitega kmetijstva pomembno vlogo na tako imenovanem Bližnjem Vzhodu, sodita južna soseda ZAR — Sudan in bližnja Etiopija med pomembne neodvisne afriške države v Vzhodni Afriki.

IRAK

meri 435.000 km² in šteje 6 milijonov 530.000 prebivalcev. Glavno mesto je Bagdad. Na čelu republike je predsednik sveta iraške suverenosti, vlado pa vodi premier Kasem Meji na severu na Turčijo, na severovzhodu na Iran, na jugovzhodu na Kuvajt, na jugu na Saudsko Arabijo, na zahodu pa na Jordanijo in sirsko provinco ZAR. Najrodovitnejši kraji so na porečju Eufrata in Tigrisa, kjer uspevajo žitarice. Industrijo grade v najnovejšem času, posebno okrog Bagdada in Mosula. Največje bogastvo pa je nafta. (L. 1955 so načrpali 33,6 milijonov ton, letos pa nameravajo doseči 40 milijonov ton!)

Dežela je postala republika 14. julija 1958, potem ko je skupina revolucionarnih častnikov pod Kasemovim vodstvom strmoglavila kralja. Nov režim je že l. 1959 objavil štiriletni načrt gospodarskega razvoja, ki predvideva velike investicije pri gradnji nasipov, cest, šol, stanovanj in javnih zgradb, tem v elektroenergijo, lahko industrijo in rudarstvo. Vlada je doslej v okviru agrarne reforme razdelila med kmete del zemlje fevdalcev. S tem so pričeli tudi rušiti stari, stoletni sistem. Na zunanjepolitičnem področju se je dežela umaknila iz nekdanjega bagdadskega pakta tedaj pakt CENTO), odpravila tuja oporišča ter razglasila neodvisno zunanjo politiko v duhu načel miroljubnega sožitja.

Jugoslovansko-iraški odnosi so prijateljski in se posebno dobro razvijajo na gospodarskem področju. Na drugi strani si Irak prizadeva, da bi odpravil medarabska nasprotja. Podpira osvobodilna gibanja na vsakem koraku.

SUDAN

meri 2,505.825 km² in šteje kakih 9 milijonov prebivalcev, ki so najrazličnejših narodnosti (Arabci, Berberi, Nubijci, bantu-črnci itd.). Najvišjo oblast v deželi predstavlja vrhovni vojaški svet, šef države pa je general Ibrahim Abud, ki je hkrati tudi vrhovni poveljnik vojske.

Dežela je v svoji zgodovini doživljala številne tuje vdore ter notranja trenja. Za moderno zgodovino je vsekakor najpomembnejša egiptovsko-britanska intervencija, ki se je končala z delitvijo oblasti nad »deželo črncev«. Številna inteligenca je med dvema vojnama ustanovila stranko sudanskih visokošolcev, vendar se je ta pričela ukvarjati s političnimi problemi šele vzporedno s prebujanjem nacionalne zavesti.

Prvo sudansko vlado z Azharijem na čelu so ustanovili l. 1954 Egipčani in Angleži so zapustili deželo. Sedaj se je bilo treba odločiti, ali naj dežela stopi v unijo z Egiptom ali postane povsem neodvisna. Azhari se je zavzemal za neodvisnost in to so 1. januarja l. 1956 tudi razglasili. Verski voditelj Mirghani je pozneje privedel deželo v težko krizo, ko se je vladajoča stranka razdelila v dve skupini — proegiptovsko in probritansko. Prišlo je do ustanovitve koalicijske vlade, to pa je v noči od 16. na 17. november l. 1958 zrušil vojaški udar. Ta datum slave sedaj kot dan sudanske revolucije.

Sudan je nerazvita agrarna dežela, ki je hudo odvisna od različnih podnebnih pogojev. Najbolj uspevajo proso, pšenica in bombaž. Industrija se je pričela razvijati šele v najnovejšem času. Večino prometa opravljajo še danes s karavanami.

Tudi Sudan se zavzema za načela miroljubnega sožitja. Taka politika je zbližala Sudan z Jugoslavijo na gospodarskem, političnem in kulturnem področju. Predsednik Tito je obiskal to deželo leta 1959, predsednik Abud pa Jugoslavijo l. 1960.

ETIOPIJA

meri 1,200.000 km² in šteje 18 milijonov prebivalcev. Je cesarstvo iz davnih dni s cesarjem Selasijem na čelu. Dežela ima pestro zgodovino in je doživela več tujih vdorov v preteklosti. Za moderno zgodovino so predvsem značilni boji z imperialistično Italijo. L. 1906 so Anglija, Italija in Francija priznale deželno neodvisnost, zato sodi dežela med najstarejše neodvisne dežele v Afriki. L. 1923 je postala članica Društva narodov. Starejši generaciji je še v spominu vdor italijanske fašistične vojske v Etiopijo leta 1935. Naslednje leto je Italija ozemlje anektirala, cesar pa je moral v emigracijo in se je boril prav pred forumom Društva narodov proti fašističnemu nasilju. Leta 1941 se je vrnil v osvobojeno domovino.

Etiopija je dežela z velikimi gospodarskimi možnostmi, posebno na področju kmetijstva in rudarstva. Zaradi ostankov fevdalnih odnosov je obdelano samo 12 odst. ozemlja, kakih 20 odst. odpade na pašnike in gozdove, kakih 9 odst. je nerodovitne zemlje, ostalo pa še sploh ni izkoriščeno. V kmetijstvu so v glavnem zastopane tropske kulture — kava, bombaž, sladkorni trs in tobak, goje pa tudi pšenico, koruzo in proso.

Čeprav dežela arheološko ni raziskana, so že doslej ugotovili bogata najdišča železa, zlata, platine, premoga, bakra in žvepla. Posebno po vojni skušajo pospešiti deželni razvoj. Grade nove industrijske objekte in nova pristanišča ter proučujejo načrte za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Jugoslovansko-etiopski odnosi so prisrčni in obsegajo vsa področja meddržavnega sodelovanja. Tudi Etiopija se ogreva za načela miroljubnega sodelovanja. Prijateljske stike z Etiopijo so utrdili obiski predsednika Tita decembra l. 1955 in februarja 1959 ter obisk cesarja Selasija pri nas julija 1949 in avgusta leta 1959. Znano je, da jugoslovanski izvedenci sodelujejo pri gradnji važnih investicijskih objektov etiopskega gospodarstva, pri izdelavi načrtov, s strokovnimi kadri itd.

20 LET REVOLUCIJE

Po Goričkem od vasi do vasi

Enonadstropna lesena koča v motvarjevskem gozdu je bila precej časa varno in še dokaj ugodno taborišče naše čete, ki je bila formirana v januarju 1945. leta. Madžari so pač najmanj pričakovali, da se bodo partizani utaborili na tem mestu, ki je bilo od vseh strani obdano z madžarskimi vasmi, zraven tega pa so v neposredni bližini delali še tako imenovani »felmentešarji«. To so bili vojaški obvezniki, ki so jih Madžari pustili doma, a so jih uporabljali za vojaška dela v Prekmurju.

Tu je imela četa izhodišče za svoje akcije. Pojavljala se je po celem dolinskem predelu, v Bogojini, Gančanih, Fokovcih, Vučji gomili itd., včasih pa tudi hkrati na več mestih. Madžarom je s svojimi akcijami pognala strah v kosti, tako da ponoči niso upali iz svojih skrivališč, razen če so po izdajalcih zvedeli za naša pota in nam postavljali za nje varne zasede.

Čeprav utrujeni od nočnih pohodov, tudi podnevi nismo zapravljali časa, temveč smo ga kar najbolje uporabili v svojo korist. Na vojaških urah smo se učili uporabljati razno orožje, puške, brzostrelke, bombe, pištole itd., ker nas je večina bila takih, ki še prej nismo bili vojaki. Tudi take komande kot je »na levo« »na desno« in tako dalje, so se slišale v našem taborišču. Politično delo pa je bilo zelo razvito, saj je za večino nas nastajal nek nov svet, ki ga prej nismo poznali. Da ga čimprej in čimbolje spoznamo, smo političnim uram posvetili veliko pozornost. Precej posla so imeli naši agitpropovci Marjan, Maks in Ferdo, da so utešili našo žejo po tem znanju. Pri tem poslu pa jim je zvesto pomagal njihov pomočnik, radijski sprejemnik. Bil je zveza med nami in ostalimi narodi Jugoslavije, ki so se borili za iste cilje, obveščal nas je o zmagah zaveznikov itd.

Naše delo je zahtevalo tudi žrtve. Dne 28. februarja je padel zadet iz zasede Jože Talanji-Janez, hraber in zelo priljubljen borec. S svojo skromnostjo in prepričljivostjo si je znal pridobiti srca vseh, ki so ga poznali. Janez se ni več vrnil med nas. Madžari so onečastili njegovo truplo.

Nekaj večerov smo postavljali zasede na glavni cesti M. Sobota—Lendava tik pred Dobrovnikom. Tretji večer smo bili v zasedi Franček, Mirko, Srečko, Črt, Svoboda in jaz. Tudi to noč nismo imeli sreče. Po brezuspešnem čakanju smo se napotili v Strehovce, da se založimo s hrano, saj je četa v tem času štela že nad 35 tovarišev. V Strehovcih smo zvedeli, da je nekje v goricah Atena s tovariši, o katerih že precej časa nismo imeli glasu, in da je težko ranjena. Napotili smo se v gorice in že pri prvih zidanicah smo se srečali z njihovo patruljo, ki je ravno tako kot mi šla po hrano. Vračali smo se proti Farkašovi viši, ko nam pred hišo zastavi pot njihov stražar. Kaj hitro smo se sporazumeli. Vstopili smo Črt, Franček in jaz, dočim so drugi zaostali. Srečni smo se pozdravili s tovariši in si začeli pripovedovati svoje doživljaje.

Toda naše veselje je bilo kratkotrajno. Ko smo vstopili, je vstopil z nami tudi njihov stražar. To priliko so Madžari izkoristili, ker so morali biti nekje v bližini. Misleč, da smo vstopili vsi, so pred vrata postavili svojo stražo. Ko so prišli ostali tovariši, je Mirko pozdravil stražarja, a njegovo mrmranje se mu je zdelo takoj sumljivo. Madžar se pripravi na strel, a Mirko ga prehiti. Z brzostrelko podere dva Madžara in skoči za vogal hiše. Medtem se usuje toča krogel po njem in tovariših. Mirko je bil ranjen v ramo, a Srečko je moral žrtvovati svoje življenje.

Madžarske svinčenke so prebijale okna in vrata. Preostal nam je izpad. Radovanova brzostrelka je bila pokvarjena. David je bil ranjen v roko od krogle, ki je prebila vrata. K vratom je skočil Franček in s par streli prisilil Madžare k molku. Izpad nam je uspel. Nekaj časa smo zasledovali Madžare, toda umaknili so se tako hitro, da jih nismo mogli izslediti. S tovariši in ranjeno Anteno smo se vrnili v taborišče.

Madžari so ugotovili, kje je naše taborišče in se 6. marca 1945 pripravili, da nas dokončno uničijo. Okrog taborišča so sklenili tri močne obroče, v pripravljenost so spravili celotno svojo vojsko v Prekmurju misleč, da nas iznenadijo. Počasi so začeli stiskati obroč, ko okrog 2. ure popoldne stražar iz vzhodne strani taborišča javi, da se približujejo Madžari. Naša pripravljenost in prisebnost sta nas rešili. V prvem zaletu smo prebili prvi obroč, nato še ostala dva brez vsake izgube, zraven tega pa varno prenesli tudi vse ranjence. Madžari so nam bili stalno za petami. Nove pomoči so jim prihajale z vseh strani. Mirko je s petimi tovariši utiral pot naprej, Bor pa ravno tako s petimi tovariši ščitil umik. Ostali pa so se umikali z ranjenci. Dolgih 5 ur smo se prebijali, ko smo se nazadnje že v trdi noči pretolkli na Prosenjakovski hrib. Noč pa je tudi naše zasledovalce spravila v njihove kasarne.

Tu smo se razdelili v dve grupi. Ena grupa je imela nalogo, da spravi ranjeno Ateno in ostale na varno. Za nadaljevanje pohoda po goričkih vaseh se nas je prostovoljno javilo 16 tovarišev, da tudi v te predele ponesemo partizansko pesem.

Po kratkem počitku smo odšli na pot. Najprej smo se ustavili v Selu, kjer smo dobili eno puško in se malo okrepčali. Nato smo se odpravili naprej ter se proti jutru ustavili nekje pri Krncih, od tu pa smo odšli preko Moščanec v Vadarce.

Pri večji kmetiji na hribčku smo potrkali. »Kdo je?« se je slišal glas. »Partizanska vojska!« je bil naš odgovor. V hiši je nastal preplah. Komaj smo ljudi umirili. Starejša ženica je kar trikrat padla v nezavest. V hiši so namreč imeli madžarske begunce, same ženske. Ker se je delal že dan, poti nismo mogli nadaljevati. Odločili smo se, da čez dan ostanemo v hiši. Iz nje nismo pustili nikogar. Vse, ki so prišli v hišo, pa smo zadržali do večera. Zvečer pred našim odhodom smo imeli sestanek z vsemi, ki so čez dan prišli v hišo. Bilo jih je skoraj več kot nas.

Drugi dan smo se ustavili v Kruplivniku pri Žekšovih, manjši domačiji blizu gozdička na koncu vasi. Odločili smo se, da bomo tu nekaj dni taborili. Med tem časom pa si preskrbimo nekaj zdravil, ker so imeli nekateri tovariši še odprte rane in tudi radijski sprejemnik smo morali dobiti, ker je prejšnji ostal v motvarjevskem gozdu. Zvedeli smo, da ima gostilničar v Bodoncih radijski sprejemnik na baterije. Sklenili smo, da ga moramo na kakršenkoli način dobiti. Grupa 5 ali 6 tovarišev nas je šla v Bodonce. Po informacijah, ki smo jih dobili pri neki hiši, smo pri »stolpu na koti« napravili kratek načrt. Postavili smo na obeh straneh hiše na cesti zasedo, trije pa smo šli v gostilno. V kuhinji je bila luč. Skozi okno smo opazili, da so v kuhinji madžarski orožniki in nekaj drugih ljudi.

»Bombo?« je vprašal Ivan. »Ne!« mu je odgovoril Bor, »v kuhinji so tudi otroci.«

Načrt je bil takoj gotov. Ivan bo stopil v madžarski uniformi, Bor vstopi za njim z brzostrelko, jaz pa naj pazim na okno in vrata.

V gostilniški sobi je bila tema. Točnega razporeda hiše nismo imeli. V kuhinji so zaslišali šum. Madžari so pripravili orožje, gospodarja pa poslali pogledat. Med vrati sta trčila gospodar in Ivan. Ivan je pritisnil gostilničarja ob zid in odprl kuhinjska vrata z vzklikom »Kezeket fel!« — roke kvišku. Madžari so bili pripravljeni. Ivan je s strelom iz pištole zgrešil. Nato pa se je vsula toča krogel iz madžarskih brzostrelk. Ivan se je pravočasno umaknil, Bora pa je zadela krogla v trebuh. Umaknili smo se brez uspeha, ker je bila sedaj naša glavna naloga, da rešimo Bora. Naložili smo ga na lestvo in odnesli v Kruplivnik. Tu smo rano izprali in ga obvezali. V senu smo mu naredili bunker, pri njem pa pustili za varstvo Črta, mi pa smo se mislili utaboriti nekje v bližini. Pri večji kmečki hiši blizu Žekšovih je nastal pravi alarm, ko so zaslišali, da je partizanska vojska v bližini. Skakali so skozi okna in smo jih le z veliko muko polovili in spravili nazaj v hišo. Pri tej hiši nismo mogli ostati. Pot nas je zato vodila v Radovce in smo en dan pri Carovih kar lepo preživeli.

Zvečer, bila je sobota, smo šli Franček Mirtič, Majcen in jaz obiskat ranjenega Bora. Majcen je ostal pri njem, z Mirtičem pa sva se vračala k ostalim tovarišem. Ker sva nekoliko zamudila dogovorjeni čas, jih več nisva našla v Radovcih. Iskala sva jih vse naokrog, toda nisva odkrila niti sledi. Ker se je že danilo, sva se ponovno oglasila pri Carovih, da bi prebila še en dan pri njih. V sobo naju niso hoteli spustiti. Da bi bila na prostem v gozdičku, je bilo prenevarno, zato sva si izbrala kopo slame za hišo in se zarila vanjo.

Okrog 11. ure naju je prebudil šum pri slami. Bil je gospodar. »Tovariša, zapustita slamo!« je moledoval. »Madžari so v bližini«. Midva sva ostala tiho.

Bila je nedelja. Sneg je pokrival zemljo samo še po senčnih legah. Okrog 2. ure popoldne sva zaslišala nekako sikanje v bližini slame. Franček je rahlo dvignil glavo in pogledal. »Obkoljena sva,« je zašepetal. Pripravila sva se na strel. V tem trenutku je zaropotal iz gozda mitraljez in njemu so se pridružile puške. Franček jih je z brzostrelko prisilil, da so se umaknili v gozd. Nenadoma je zadela krogla njegovo brzostrelko, se odbila ter se mu zarila pod kožo na vratu. »Štefek, jaz sem ranjen,« mi je dejal. Brzostrelka ni več uporabna, krogla ji je odbila šaržer. Odločitev, kaj sedaj, je morala biti trenutna. Edino umik naju lahko še reši. Hipoma sem bil na tleh, vzel puško ter hitro odšel mimo madžarskih vojakov. To jih je tako presenetilo, da so pozabili na svoje orožje. Šele ko sem pretekel 200 metrov, so se zavedli in zagnali velik krik, pomešan s pokanjem pušk in mitraljeza ter žvižganjem svinčenk. Toda sreča jim ni bila naklonjena. Bilo jih je nad 50 in so naju imeli že takorekoč v rokah, pa sva jim pustila samo najine plašče in razbito brzostrelko. Franček je namreč odšel v nasprotno smer, pa se niso mogli odločiti, kam bi se obrnili.

Četa je nadaljevala svojo pot. Pred tem sva pa spravila Bora in sicer k Pankerju v Pečarovce, kjer se je tudi pozdravil. Ustavila se je še v Vidoncih. V Martinju je prekoračila bivšo jugoslovansko-madžarsko mejo, vodila borbe v Porabju, kjer je padel Mirko, in vzbujala narodnostno zavest vse do osvoboditve.

Štefan Sreš

Poletni motivi iz Lendave. Še malo in šole bodo odprle svoja vrata, pa bodo ceste spet oživele

Srednješolci v Rakičanu gradijo stadion

Za zadružnim domom v Rakičanu že dober mesec dni gradijo novo športno igrišče za potrebe TVD Partizan in Srednje kmetijske šole. V prvi brigadi, ki je delala v minulem mesecu, je sodelovalo 41 brigadirjev I./b letnika Srednje kmetijske šole. Ti so opravili 2112 prostovoljnih delovnih ur. V začetku tega meseca pa je začela z delom pri gradnji stadiona druga brigada iz I./a letnika Srednje kmetijske šole, ki šteje 27 brigadirjev. Ta brigada bo delala do konca avgusta, ko bodo zemeljska dela v glavnem pri kraju. Za gradnjo novega stadiona je pokazalo precejšnjo naklonjenost tudi Kmetijsko gospodarstvo Rakičan, ki je dalo na razpolago dva traktorja in buldožer. S tem so dela seveda znatno pospešili.

Gradnja pa bi lahko še hitreje napredovala, če bi prišla pomagat tudi rakičanska mladina, ki bo prav tako uporabljala igrišče.

Brigadirji delajo dnevno po 6 ur v dopoldanskem času, popoldanski čas pa prebijejo običajno pri športu. Med drugim se ukvarjajo tudi s streljanjem z zračno puško. Kakor smo zvedeli, bo Avto-moto društvo »Štefan Kovač« iz Murske Sobote v kratkem priredilo za brigadirje še mopedistični tečaj. Tako bodo brigadirji prebili prosti čas ob razvedrilu in učenju.

Prihodnje leto bodo stadion postopoma izpopolnjevali. Uredili bodo še igrišče za rokomet, odbojko, košarko in strelišče. Vendar je v prvi vrsti v programu nogometno igrišče.

-ko

POMURSKI FILMSKI BAROMETER

VLAK — Poljski film slavnega režiserja Jerzyja Kawalerowicza po scenariju Jerzyja Lutowskega in Jerzyja Kawalerowicza. Film je bil nagrajen z zlato plaketo evropskega tehniškega združenja na festivalu v Benetkah 1. 1959. Kakor znano, je požel režiser Kawalerowicz letos na filmskem festivalu v Cannesu zavidljiv uspeh s svojim filmom »Mati Ivana Angelska«, ki je prejel priznanje mednarodne žirije, film pa je doživel izredno velik uspeh tudi v Parizu, kjer so ga predvajali v reprezentativnih kinematografih na Elizejskih poljanah. Kakor v »Materi Ivani Angelski« nastopa tudi v »Vlaku« v glavni ženski vlogi režiserjeva žena Lucyna Winnicka. Poleg nje nastopata v »Vlaku« tudi nam že znana Teresa Szmigielowna in Zbigniew Cybulski.

»Vlak« obravnava psihološko zanimivo zgodbo o ubežniku, ki ga išče policija, nekem kirurgu, ki je ves obupan nad ponesrečeno operacijo. Medtem ko vlak pelje proti morju, nam pokaže kamera tudi usode nekaterih sopotnikov in njihovo reagiranje na vest, da je v vlaku morilec. Le mlad zakonski par ne sluti, kaj se dogaja v vlaku. Film je vseskozi akcijsko napet, sodi pa med filme, ki ga moramo priporočiti občinstvu.

NEPRIČAKOVANA LJUBEZEN — Angleški pustolovski film režiserja Kena Anakina. V glavnih vlogah srečamo danes že pokojno filmsko lepotico Belindo Lee, Mikea Craigna in druge znane obraze angleške kinematografije. Producent filma je Arthur Rank.

Film je kot nalašč za vroče poletne dni, saj gre za zanimivo in atraktivno delo o lepih ženskah in moških, eksotičnih pejsažih, z dinamično in vznemirljivo akcijo, folkloro, kriminalom, poljubi in streli. Torej je film kot nalašč za povprečnega gledalca, ki mu umetniške globine in vrline filma niso potreba. Vendar pa je treba dodati, da že ime producenta jamči za mero in okus, saj je film narejen korektno in v znaku tradicije te znane angleške producentske hiše.

»Vlak« bo na sporedu še nocoj, »Nepričakovana ljubezen« pa jutri, v soboto in nedeljo v kinu »Park« v Murski Soboti.

»BAGDADSKA SIRENA« — Ameriški barv. film, pri katerem se človek ne more ubraniti vtisa, da so ga hollywoodski poslovni ljudje vsilili podjetjem za razdeljevanje filmov. Če bi človek vsaj lahko gledal film z istim občutkom kot pri branju pravljic iz »1001 noči«, bi bila stvar v redu. Tako pa brž ugotovi, da sodi film med tiste, ki jih izdelujejo v hollywoodski tovarni sanj zato, da bi postale množice že tako nezahtevnih gledalcev še manj zahtevne. To pomeni, da služi film zgolj za poneumljanje občinstva, ki zlasti na ameriškem kontinentu ni kdo ve kaj razgledano. Vsekakor film, ki bi ga naša podjetja za razdeljevanje filmov lahko mirne vesti odložila ad acta in bi s tem storila našemu občinstvu veliko uslugo tudi v vročih poletnih dneh, ko ne napenjamo radi možganov.

Film bo ob koncu tega tedna na sporedu kina v G. Radgoni.

»PRFOKS« — Nemški film režiserja Axela von Ambesserja, ki ga posreduje našemu občinstvu slovensko podjetje za razdeljevanje filmov »Vesna film« iz Ljubljane, znano po solidnem izboru filmov. V filmu srečamo starega znanca iz predvojnih nemških filmov Heinza Rühmanna, Petra Krausa in Wero Frydtberg. Poudariti velja, da je Heinz Rühmann ostal zvest svoji tradiciji in da je dobil 1. 1959 za vlogo »Prfoksa« Lubitschevo nagrado kot najboljši igralec-komik leta. Film nam posreduje zgodbo o profesorju, ki pride v spopad z razredom, vendar se v tem spopadu prerodi in ob koncu šolskega leta ga študentje sprejmejo kot svojega. Do tega trenutka je bila težka pot — posebno težka za »Profoksa« dr. Seidla. O njej na veder način pripoveduje film.

-bjš-

V okviru

KAJ BO S KINOM V VELIKI POLANI

Letos spomladi je kino v Veliki Polani dokončno prenehal delovati, kot izjavljajo predstavniki Socialistične zveze. Zaradi finančnih težav so morali večkrat prekiniti s predvajanjem filmov, z upanjem, da se bo problem dokončno rešil, pa spet poskušali. Toda kot kaže, so taka upanja obsojena na neuspeh.

Kino v Veliki Polani je last kmetijske zadruge in predstavlja nenehno negativno postavko. Obiskovalcev je še bolj malo, vstopnina nizka, vsaj razmeroma z ostalimi kinematografi in zato je razumljivo, da tudi dohodka ni. Aparatura je sodobna in bi se je gotovo razveselili povsod, kjer bi jo imeli. Da bi kino lahko redno deloval, bi bilo potrebnih 300 tisoč dinarjev, kot zatrjujejo v Veliki Polani. Toda teh sredstev ni mogoče dobiti. Kino bi moralo vsekakor prevzeti prosvetno društvo, ki pa nima toliko sredstev.

To so nekako osnovni problemi. Poudariti je potrebno, da se z njimi organizacija Socialistične zveze spoprijema in da tudi pogosto razpravlja o usodi tako pomembne kulturno-prosvetne ustanove kot je kino. Zlasti sekcija za prosveto in kulturo je že temeljito razpravljala, kako rešiti nastale težave. Zaprosili so za pomoč tudi občinski ljudski odbor, kjer so jim pa pomagali z nasvetom, da naj organizirajo večji obisk. Toda kot je videti, je taka pomoč nezadostna. Očitno pa kaže, da na občinskem ljudskem odboru menijo, da je vprašanje tega kina vprašanje Polančanov, ne pa celotne občine. Normalno bi bilo pričakovati vsaj večjo prizadevnost za ta kino, ki bi ga lahko s pridom obiskovali prebivalci številnih okoliških vasi in bi opravljal tudi pomembno kulturno in prosvetno vzgojno poslanstvo. Poleg finančne pomoči, ki bi bila vsekakor upravičena (omenimo naj, da so kulturne dejavnosti v vsaki občini »negativna postavka«, vendar pa kljub temu dobivajo krepke dotacije), bi morala vsaj občinska Socialistična zveza pomagati pri izbiri filmov, tako da bi si kino pridobil sčasoma toliko obiskovalcev, da več ne bi predstavljal »negativno« postavko.

Š. Balažic

OHRANIMO PARK

Očitno je, da čutijo Sobočani veliko skrb za ureditev svojega mesta in da zaradi tega tudi pozorno spremljajo vsako novo gradnjo, govorijo o lokaciji in tudi o njenem izgledu. V zadnjih dneh jih je neprijetno prizadela vest, da bo sredi parka na Kolodvorski ulici zgrajena nizka transformatorska postaja. Živahni komentarji pričajo, da meščani s tem niso zadovoljni. Ugotavljajo, da bo transformatorska postaja skazila lepoto parka, v katerem je vedno precej ljudi.

Toda kot vse kaže, so včasih ta mnenja meščanov slabo upoštevana. Pred leti je bilo potrebno najprej pregnati »spačka« s Trga zmage, nato dvigniti glas zoper lokacijo benzinske črpalke in to precej ostro, da je zaleglo. Ti primeri že dovolj jasno kažejo, da je potrebno pred vsako tako novogradnjo, ki bi skazila lepoto parkov in javnih prostorov, skrbno premisliti, kar pa vsaj za zadnji primer, to je za gradnjo transformatorske postaje ne moremo trditi.

Po zagotovitvah transformatorska postaja zaradi svoje velikosti (enaka bo oni, ki je za bloki na ulici Štefana Kovača) izgleda ne bo skazila. Po načrtih bi se naj ob njej, če bi bila sredstva na razpolago, zgradil kiosk in stranišče. Toda ti načrti očitno kažejo, da bo s tem park uničen, kar pa je seveda škoda. Upravičena so torej vprašanja, če za postajo ni mogoče dobiti kakega drugega primernega prostora, ne pa ravno park. Brez dvoma bi bil za ta park primeren le spomenik. Park pa bi moral ostati neokrnjen tudi zaradi otrok, saj je v neposredni bližini več blokov s številnimi stanovalci. Toda ti bloki so brez dvorišč, kjer bi otroci lahko bili. Z gradnjo transformatorske postaje in ostalimi predvidenimi bloki pa bodo ostali tudi brez tega prostora. Zato naj pristojni organi še enkrat premislijo!

nc

FERDO GODINA UTIRAL POT SODOBNI IGRI

Ferda Godine nisem prav nič spraševal, kako to, da je začel ustvarjati tudi na področju filma, saj se mi zdi povsem naravno, da mora biti zanj, ki je imel v dijaških letih veliko veselje za oder, mikaven tudi film.

Ko bodo bivši igralci in obiskovalci gledaliških iger, ki jih je pripravil in z njimi gostoval po Prekmurju Ferdo Godina v zadnjih letih pred drugo svetovno vojno, gledali film »Družinski tednik«, za katerega je napisal scenarij, bodo prav gotovo spontano obujali spomine na tiste čase med dvema vojnama, ko so jih skupaj z Godino preganjali zaradi tega, ker so igrali Hlapca Jerneja in druge sodobne igre.

Ferdo Godina je stopil na odrske deske zelo zgodaj, saj je že v četrtem razredu gimnazije končal dramatsko šolo v Mariboru pri Jožetu Koviču, glavnem režiserju v mariborski Drami. Že takrat je doma v Dolnji Bistrici osnoval gledališko skupino in je z njo začel prirejati priložnostne igrice, kakor »Divji lovec« in podobno. Pozneje, ko je izoblikoval svoj svetovni nazor in se politično opredelil predvsem pod vplivom Kluba prekmurskih akademikov, katerega član je pozneje tudi sam postal, je njegovo dramatsko udejstvovanje služilo širjenju naprednih idej med našim ljudstvom preko društev kmečkih fantov in deklet. Tako je med drugim režiral igre tudi v okviru teh društev v Odrancih in Črensovcih, v dveh vaseh, ki sta bili najtrdnejši Kleklovi postojanki.

V Dolnji Bistrici pa je ustvaril sčasoma stalno skupino in v njej že kar dobre igralke in igralce izmed domačih kmečkih deklet in fantov. V pripravah za igre se nikoli ni zadovoljeval s tem, da bi z igralci vadil le igre, temveč si je razdelil čas tako, da jim je govoril tudi o zgodovini drame, odra in podobno. Igralcem je želel vsestransko razširiti obzorje. Njegovo delo pri pripravah na nastope je bilo zelo temeljito in premišljeno do vseh podrobnosti. Fantje in dekleta so tako čutili globlji smisel dela in se skoraj nikoli ni dogajalo, da bi pri vajah manjkali ali pa da ne bi mogel dobiti dovolj novih igralcev, če je igra zahtevala večjo zasedbo.

V letih 1934 in 1935 so bili v Dolnji Bistrici naslednji stalni igralci: Cila Matjašec, Ana Kuntec, Olga Palačič, Cila Godina, Ivan Salaiko in drugi. Omenjamo jih zato, ker je predstavljala pozneje večina teh igralcev jedro društev kmečkih fantov in deklet.

Z Golarjevo »Vdovo Rošlinko« in Cankarjevim »Hlapcem Jernejem« so šli od vasi do vasi, v vse tri Bistrice, Črensovce, Odrance, Trnje in celo v Lendavo. Pri »Hlapcu Jerneju« so sodelovali tudi akademiki: Ignac Cvetko, Ignac Kranjec, Martin Hanci, Anton Plej in drugi. Kulise so vozili od vasi do vasi s kravami. Igrali so vselej na prostem, saj na gostovanje v klerikalnih prosvetnih domovih, posebej pa v »Kleklovem domu« v Črensovcih niso mogli niti misliti. »Hlapca Jerneja« so igrali v letih 1939-40. To je bilo tisto obdobje, ko je mlada generacija še bila oster boj s Kleklom. Klekl je na njihove prireditve reagiral po svoje živo in nestrpno ter seveda po kleklovsko primitivno. Vabil je k sebi na dom starše igralcev, ko pa to ni pomagalo, je govoril s prižnice, kako zavajajo mladino, hkrati pa je z imeni pisal o dekletih-igralkah, češ da je znak njihovega moralnega propada to, da so začela nositi kostume. Ženski suknjič je namreč podoben moškemu in v tem je Klekl že videl moralni propad deklet-igralk.

Bolj energično pot pa je ubral proti »glavnemu krivcu« Ferdu Godini. Pri orožnikih je dosegel, da so prisluškovali njegovim vajam, da so ga ponoči nadlegovali in mu premetavali po rečeh, ki jih je imel doma. Najtrše je šlo seveda pri »Hlapcu Jerneju«. Klekl je pri okrajnem načelniku dosegel, da mu je odgovor na kolkovano prošnjo za dovoljenje igre, poslal z zamudo, vedno šele v ponedeljek ali torek po tisti nedelji, ko so igrali... Tako so igrali brez dovoljenja in klicali Ferda Godino na odgovor ter ga seveda tudi kaznovali za vsako predstavo »Hlapca Jerneja« s tremi dnevi zapora. Kljub temu Ferdo Godina ni popustil. Igrali so naprej, kakor da se ni nič zgodilo. Godina je te spletke sodelujočim sprva prikrival, da jim ne bi vzel poguma, posvetoval pa se je s Štefanom Kovačem, ki je bil pravnik. Seveda tudi Kovač ni mogel pomagati, saj pomoči ni bilo. Kovač mu je svetoval, naj presedi kazen v Lendavi in naj pridejo fantje in dekleta po njega, ko bo kazen odslužil, vendar tega Godina ni maral, čeprav bi bila to za oblast zelo neprijetna demonstracija. Tako je Godina svoje kazni odsedal vsako jesen v Ljubljani v Šentpeterski vojašnici in je tako bilo zadoščeno Kleklovi pravici.

Na splošno so bile vse prireditve, ki jih je Godina organiziral, lepe napredne manifestacije. Ljudje so se jih udeleževali kljub pritisku oblasti in hrupu, ki ga je zagnal Klekl. Prišlo je vedno mnogo ljudi. V zvezi s takratnim političnim delom so te prireditve pomenile zelo mnogo. Množice so se razgibale. Klekl, steber prekmurske klerikalne reakcije, pa je ostal potisnjen ob stran in smešen.

Od zadnjega igralskega nastopa Godinove skupine v Prekmurju je preteklo že dobrih dvajset let. Medtem se je vse naše kulturno življenje dvignilo na višjo raven. Film je osvojil tudi Pomurje. Mreža kinoprojektorjev na široki in ozki trak je vsako leto gostejša tudi v Pomurju. Lani smo z velikim zanimanjem in pritrjevanjem gledali amaterski dokumentarni film »Bregovi Mure«, v katerem nastopajo tudi otroci nekdanjih Godinovih igralcev kot graditelji nasipov proti poplavam Mure.

Razlika med mestom in vasjo se počasi izgublja, tudi kulturne dobrine nam postajajo vse bolj dostopne. Upamo, da nam tudi na Godinov film ne bo treba predolgo čakati. Morda bi se dalo celo tako urediti, da bi bila po premieri v Ljubljani prva repriza v Murski Soboti. To bi bila lepa priložnost za še eno kulturno manifestacijo ob 20-letnici revolucije.

Ivan Kreft

MED LETOVIŠČARJI IZ POMURJA NA JADRANU

RAB – ogledalo z dvema obrazoma

Kakor znano, sta najbolje organizirala letni oddih za člane svojih kolektivov in njihove svojce Časopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« in Tovarna mlečnega prahu v Murski soboti. V počitniškem domu obeh podjetij v Barbatu na Rabu je dnevni pension za člane kolektivov in svojcev le 375 dinarjev, za malce višjo ceno pa so in bodo prebili svoj oddih v Barbatu tudi številni drugi delovni ljudje iz Pomurja s svojci.

To je toliko več vredno, ker je znano, da Rab s svojimi lepotami, znamenitostmi in tudi ekskluzivnimi privlačnostmi privablja tuje in domače turiste, z visokimi cenami pa

Besedilo in slike: Bojan Šinko

jih hkrati odbija. Do konca sezone bo letovalo v Barbatu na Rabu skoraj 100 članov obeh kolektivov (največ iz ČZP »Pomurski tisk«), pri čemer pa niso všteti svojci, ki jih je še mnogo več. Na Rabu so si uredili svoje domove oddiha tudi trboveljski rudarji, štorski in jeseniški železarji ter »Elektro Maribor-okolica«. V tem domu bo preživelo svoj oddih tudi več članov kolektiva soboškega obrata podjetja »Elektro Maribor-okolica«.

Mnogo je tudi delovnih ljudi iz Pomurja, ki bodo obiskali morje posamezno ali drugače. To je razumljivo, saj danes že znamo ceniti svoje zdravje, hkrati pa se zavedamo, da potrebujemo novih moči za delovne napore, ki nas čakajo jeseni, pozimi in spomladi. Počitek v senci borovcev, ob šumenju morskih valov podnevi, ko sonce boža s svojimi vročimi žarki kopno in brezmejne vode, a tudi ponoči, ko mežikajo v noč skoraj povsod svetilniki, se prileže vsakomur.

Znano je, da je naval v obmorskih letoviščih največji v juliju in avgustu. Za to sezono se je Rab dobro pripravil. Na sami obali je odprta zares reprezentativna restavracija — »Grand« in prehodna restavracija »Turist«. »Tretja uvalica« se je spremenila v moderno kopališče z restavracijo in kabinami, ki lahko sprejmejo tudi do 1000 gostov. Najdemo tudi tobogane...

Vendar gostinski objekti in sobe »hišne dejavnosti« v juliju na Rabu niso bile polne. Sredi julija je bilo v hotelih 29 domačih in 519 tujih gostov, »hišna dejavnost« pa je takrat beležila 324 domačih in 226 tujih gostov, camping pa 218 domačih. To je pod možnostmi, ki jih lahko nudi Rab. Značilno za to sezono je, da prihajajo z ladjami vedno novi gostje, vendar le prehodni. Kaže, da so cene v gostinskih objektih in na rabski tržnici storile svoje.

Gostinci na Rabu so letos formirali trojne cene. Za april, maj in oktober se gibijejo cene pensionov od 900 do do 1600 dinarjev, v juliju in avgustu od 1650 do 3000, v juniju in septembru od 1200 do 2200 dinarjev. Morda bo september, v kolikor bo topel, polnil blagajne gostincev na Rabu. Svoje je storila tudi tržnica, kjer so bili paradižniki julija po 200 dinarjev za kg, marelice po 300, grozdje pa prav tako po 300 dinarjev. Tudi ribe na Rabu so so drage, znano pa je, da tudi tujci, ki prihajajo k nam na morje, niso med najbogatejšimi v svojih državah.

Vsako ladjo pričaka množica letoviščarjev

Če se seznanimo z vsem tem, potem šele lahko cenimo ugodnosti, ki jih imajo delovni ljudje v počitniškem domu svojih kolektivov v Barbatu na Rabu. Sam Barbat je idealen za počitek in oddih, komur pa se zaželi hrupne zabave, je najde dovolj vsak večer v hotelu »Imperial« na Rabu in drugje. Navzlic vsemu pa je prispelo v začetku tega meseca v Split in druga obalna mesta nad 100.000 domačih turistov, tako da se človek sprašuje, kako so naša prevozna podjetja tolikšen naval sploh zmogla. Povečal se je tudi naval tujih gostov. V nekem hotelu se je celo zgodilo, da sta se našli v jedilnici ob istem času dve večji skupini turistov iz Zahodne in Vzhodne Nemčije. Pri obrokih jih ločuje le velika rdeča preproga. To pomeni, da meje, ki igrajo v vsakdanjem življenju tolikšno vlogo, na Jadranu ne pomenijo ničesar. Tudi na Rabu ne, ki predstavlja s svojimi privlačnostmi in visokimi cenami ogledalo z dvema obrazoma. To pa ne velja za delovne ljudi iz Slovenije in Pomurja, ki imajo na Rabu cenene domove oddiha, ki pomenijo izdaten prispevek k dvigu življenjske ravni.

Prijeten počitek v senci v Barbatu

PREMALO PROSTORA ZA MLADI ROD OB MORJU

Skrb za mladi rod je tudi letos v Pomurju na visoki ravni. Predšolski in šolski otroci iz Pomurja letujejo tudi letos v Baški na otoku Krku, v Verudi pri Pulju, v Loparju na otoku Rabu, v Tolminu, na Sutjeski, v Avstriji in drugod. Pionirji, ki so taborili v dveh izmenah na Sutjeski, so bili izbrani, takšni, ki dobro poznajo svet in domovino. Že pred odhodom na Sutjesko so si dopisovali s svojimi sovrstniki iz drugih krajev države, sedaj po letovanju pa še bolj.

V Verudi pri Pulju letuje mladina iz Pomurja vsako leto. Letovanje organizirata okrajna zveza prijateljev mladine in Zveza borcev. Do konca sezone bo v Verudi letovalo okrog 400 mladine in delovnih ljudi Pomurja. Doslej sta že bivali pod šotori, okrog katerih žgolijo skržati, soboška in beltinska mladina in pionirji, v tej izmeni pa so v Verudi otroci padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja. Tej izmeni bo sledila skupina iz Ljutomera z družinami, nato skupina iz Lendave ter naposled šolski otroci iz G. Radgone.

V Baški na otoku Krku se bo do konca sezone zvrstilo v domu »Daneta Šumenjaka« 6 izmen — skupno 850 šolskih in predšolskih otrok. V prvi izmeni, ki je bila na morju že zadnje dni maja, so bili tisti predšolski otroci iz vsega okraja, ki bodo jeseni že obiskovali prvi razred osnovne šole. Ti otroci so ostali v Baški do 13. junija, bilo pa jih je 146, med njimi 35 gostov iz Novega mesta. Novomeške otroke je poslalo na letovanje tamkajšnje društvo prijateljev mladine. Vsi so se kajpak zelo dobro počutili, na letovanje v Baško pa so si želeli tudi šolski otroci iz Novega mesta, vendar njihovi želji ni bilo mogoče ustreči spričo pomanjkanja prostora v domu. Morda jim bo mogoče ustreči jeseni, vendar zopet le predšolskim otrokom, ker bo takrat že šola.

V drugi izmeni od 13. do 27. junija so bivali v domu v Baški otroci iz gornjeradgonske občine in sicer 150 po številu. Spremljalo jih je lastno osebje, s seboj pa so imeli tudi lastnega zdravnika in medicinsko sestro. V tretji izmeni — od 3. do 21. julija so uživali lepote in blagodati Jadrana otroci iz občine Ljutomer. Tudi njih je spremljalo lastno osebje in zdravnik z medicinsko sestro. Teh otrok je bilo 156, sedaj pa letuje v Baški četrta izmena, ki jo sestavlja 74 avstrijskih otrok in 46 otrok iz občine Lendava.

Od srede tega tedna bo letovala v domu v Baški skupina otrok iz soboške in petrovsko-šalovske občine. Tudi ta skupina bo imela svoj kader, za zdravje otrok pa bo skrbela dr. Berdenova iz zdravstvene postaje Martjanci skupno z medicinsko sestro. V skupini bo 150 otrok, ki se bodo vrnili domov 31. avgusta. V septembru pa bo odmeval prve tri tedne v domu »Daneta Šumenjaka« v Baški na otoku Krku veseli direndaj in živ-žav druge in zadnje skupine predšolskih otrok iz Pomurja, ki jih bo skupno z malimi Novomeščani 150.

Ob vsem tem velja poudariti, da je poslal skoraj 75 % vseh otrok letos na letovanje v Baško okrajni zavod za socialno zavarovanje na podlagi odločbe ustrezne zdravniške komisije. Vrh tega je tu še višinsko letovanje v Tolminu, vendar za to letovanje ni tolikšnega povpraševanja in zanimanja. Za otroke je morje mnogo bolj privlačno, čeprav ima višinsko letovanje zlasti za zdravje nekaterih mnogo večje koristi. Vsi otroci, ki so doslej letovali v Baški, so navzlic plavanju in gibanju na prostem pridobili na teži, saj je hrana okusna in obilna. Primanjkovalo jim je sicer sadja razen grozdja, vendar to ni nobena pomanjkljivost, povzročila pa jo je letošnja suša v obmorskih krajih. Ni nobena skrivnost, da se otroci zelo težko ločijo od morja, kar je povsem razumljivo in tudi pravilno.

Naposled velja omeniti še Lopar na otoku Rabu, kjer taborijo člani pionirskega športnega društva »Mladost« s prve osemletke v M. Soboti.

V zatišju pred kavarno na Rabu

Ne samo na morju, tudi doma je v poletnih mesecih prijetno, še prav posebno v vodi.

V tem taboru bosta preživeli počitnice ob morju dve izmeni z lastnim zdravnikom. Za konec pa še ena ugotovitev organizatorjev otroških in mladinskih letovanj ob morju. Ta ugotovitev se glasi, da je premalo domov za letovanje otrok. Če morajo koga odkloniti, je zamera brž tu. To je razumljivo, saj danes Jadran ni več razkošje, a tudi oddaljenost je spričo dobrih zvez majhna.

RAZUMEVANJE ZA POTREBE DELOVNEGA ČLOVEKA

Letovanje na morju je iz leta v leto bolj pristopno in privlačno tudi za člane delovnih kolektivov in njihove svojce iz Pomurja. Priznati je treba, da je že pred leti prebila led na tem področju, pa čeprav v obilici tudi slabih izkušenj, komisija za oddih pri okrajnem sindikalnem svetu. Več let je preskrbljeno za letovanje na morju tudi za člane delovnih kolektivov Proizvodnje nafte iz Lendave in soboške Tovarne perila »Mura« in sicer v Crikvenici. Lani in letos pa sta si priborila sloves najboljših organizatorjev letnega oddiha za člane kolektivov in njihove svojce Časopisno založniško podjetje »Pomurski tisk« in Tovarna mlečnega prahu v M. Soboti.

Okrajni sindikalni svet je tudi letos organiziral letovanje v lastnem domu v Piranu ob slovenski obali in pod šotori pri domu »Daneta Šumenjaka« v Baški na otoku Krku. V Piranu je cena pensiona 700 dinarjev, v Baški pa 600, za otroke v Piranu 500, v Baški pa 450 dinarjev. Okrajni sindikalni svet je tudi letos pozval gospodarske organizacije in ustanove, ki nimajo organiziranega lastnega letovanja, naj omogočijo cenen oddih članom svojih kolektivov v Piranu ali Baški. Cena pensionov v obeh omenjenih obmorskih krajih je ekonomska, kolektivi pa bi s svojimi prispevki lahko omogočili cenen oddih svojim zaposlenim. Odziva ni bilo takšnega, kot so pričakovali in zato zmogljivosti v Piranu v domu in v Baški pod šotori niso in ne bodo izkoriščene. Kaže, da bo do konca sezone v Piranu letovalo okrog 200 ljudi, v Baški pa 100 članov sindikata in njihovih svojcev, čeprav je zmogljivost v eni izmeni v Piranu 40 ljudi, v Baški pa 30.

Spodbuden pa je primer počitniške skupnosti občine Gornja Radgona, ki je uredila dom v Lovrečici pri Umagu. Tu bo preživelo do konca sezone svoj oddih v domu in 10 weekend hišicah okrog 260 delovnih ljudi iz te pomurske občine in njihovih svojcev. Cena dnevnega pensiona je 500 dinarjev. Modri Jadran in njegovi čari torej niso več nezanani in nedostopni delovnim ljudem Pomurja. Odločilni sta le pobuda in organizacija ter razumevanje za potrebe našega delovnega človeka.

»Pisma o moru« tudi v Barbatu

Še nekaj dni in v Barbat na otoku Rabu bo odšla zadnja izmena delovnih ljudi iz »Pomurskega tiska« in Tovarne mlečnega prahu. Letovanje v Barbatu sodi že nekako k standardu zaposlenih v obeh podjetjih, seveda v mnogo večji meri v »Pomurskem tisku«. Sem sodijo tudi izleti z Viktorjevo barko v Jablanac, na Lun in drugam. Obvezni so tudi izleti na Rab. Ob samem Dnevu vstaje slovenskega naroda si je večja skupina delovnih ljudi iz Murske Sobote ogledala pokopališče slovenskih internirancev na Rabu in počastila njihov spomin.

Letos je presenetila letoviščarje v Barbatu marsikatera novost, ki je naredil bivanje na Rabu še bolj prijetno. Mnogi pa se niso zadovoljili zgolj z Barbatom in Rabom, ogledali so si tudi Opatijo, Split, Dubrovnik in druga letovišča. Potovanje s »Proleterko« in »Partizanko« je prijetno tudi v drugem razredu, saj potrebujeta obe ladji za progo od Reke do Raba tri ure in četrt. Nekaj novega je tudi hidrogliser »Vihor«, ki lahko sprejme 130 potnikov, za progo od Reke do Raba pa potrebuje le uro in četrt. Nekateri Pomurci, ki so se že peljali z njim, so sicer dobili morsko bolezen, toda kaj je to v primeri z naglico potovanja, zlasti če pomislimo, da stane vožnja s sindikalnim popustom le nekaj več kot 350 dinarjev.

Čeprav v zatišju, se lahko postavi Barbat vsako leto tudi z mednarodno zasedbo gostov. Tu letujejo tudi Nemci, ki jih morda najbolj privlači naše morje, Dunajčani, Švicarji, pripadniki naše madžarske narodnostne manjšine, Francozi, Flamci in drugi. Nekatere včasih sicer moti, če si vajenci iz »Pomurskega tiska« zavrtijo malce glasneje kakšno ploščo, ker tujci pač menijo, da je v ceno pensiona vračunana tudi popolna tišina in mir. Značilno za tujce pa je tudi to, da na oddihu popolnoma počivajo in ne marajo niti tranzistorjev, kje šele kaj bolj hrupnega. Po svoje imajo prav, zato jim tega nihče ne zameri. Oddih preživlja pač vsak po svoje — tudi v prijetnem zatišju Barbata na otoku Rabu. To je nenapisano, a za vse veljavno pravilo. »Pisma o moru« pa zazveni vsak večer tudi v Barbatu.

naš razgovor

ZAČNIMO ŽE PRI PIONIRJIH!

Vladimir Kukanja je znani nogometni strokovnjak in prvi zvezni nogometni sodnik v Pomurju. V jugoslovanski športni javnosti uživa posebno velik ugled zaradi nepristranskega in solidnega sojenja na najvažnejših nogometnih tekmah, zato ni naključje, da je s še 20 nogometnimi sodniki na A listi naših vrhunskih arbitrov s piščalko, še več: na zadnji skupščini Zveze nogometnih sodnikov FLRJ je bil za svoje zasluge še posebno pohvaljen.

Tovariš Kukanja pa se mimo svojih rednih sodniških poslov v zveznem merilu po svojih močeh in, kolikor mu to čas dopušča, z velikim veseljem posveča tudi domačemu nogometu, saj je močno zapažen tudi kot funkcionar Nogometne podzveze v Murski Soboti. Zato smo ga pred dnevi povabili na kratek razgovor kar na stanovanju, ko nam je tudi z ljubeznivo naklonjenostjo odgovoril na zastavljena vprašanja.

Kaj menite o napredku nogometa kot najbolj priljubljenega športa v naši pokrajini?

»Vsekakor smo že dosegli glavni cilj, to je množičnost. Tudi na deželi je že izredno veliko zanimanje za nogomet, čemur sem bil tudi sam priča, ko se je na dveh tekmah, ki sem jima prisostvoval, zbralo celo po 600 gledalcev. Delovanje pomurskih nogometnih klubov pa spremljajo tudi nekateri negativni pojavi, proti katerim se bomo morali v prihodnosti še odločneje boriti. To so pojavi klubaštva in teženj za osvajanjem prvih mest na lestvici za vsako ceno. Nogometna podzveza se je kot kolektivni družbeni organ pri odstranjevanju teh pojavov že doslej močno angažirala«.

Kaj menite o potrebi po doslednem vztrajanju pri amaterizmu v domačem nogometu?

»Vsekakor ne bi smeli dopustiti neamaterizma v klubih Pomurske nogometne lige, čeprav na drugi strani vemo, da bo v zveznem merilu slej ko prej potrebno iz objektivnih razlogov strožje ločiti neamaterizem od amaterizma. Saj nekateri naši klubi že sedaj težko živijo! S tem pa seveda ne mislim, da ne bi lahko tisti klubi, ki to zmorejo, na primer štipendirali dijake, jim pomagali s priboljški v hrani in v prvi vrsti posvečali večjo pozornost njihovi vzgoji. Povečana skrb za igralca kot človeka bo prav gotovo tudi v naših razmerah zelo koristna naložba.«

Kaj bi bilo po vašem mnenju potrebno ukreniti, da bi že v bližnji prihodnosti očitneje napredovali tudi v kakovosti domačega nogometa?

»To ostaja hvaležno področje naših skupnih prizadevanj. V klubih je prav gotovo najbolj aktualno pomanjkanje strokovno usposobljenih trenerjev. Dokler ne bomo finančno zmožni prirediti sicer zelo potrebnega trenerskega tečaja ali šole, bi bilo že precej storjenega s tem, če bi štirje izprašani trenerji, kolikor jih namreč imamo, obiskali vse klube v Pomurju in v njih pričeli načrtno strokovno usmerjati tekmovalna moštva. To bi bila bolj inštruktorsko-svetovalna pomoč, saj bi hkrati lahko svoje znanje in izkušnje prenašali na starejše igralce, ki bi potem nadaljevali s strokovnim delom v klubih. Sedanji treningi in sploh priprave moštev na tekmovanja so namreč še vedno premalo načrtne in dokaj pomanjkljive.«

Kaj menite o bližnjem tekmovanju v Pomurski nogometni ligi?

»Tekmovanje v PNL bo vsekakor že letos v jeseni močno pridobilo na borbenosti in tudi zanimivosti, zlasti še v I. razredu, ki ga bosta okrepila tudi lendavska Nafta in soboški Grafičar. To bo razred po moči dokaj izenačenih moštev. Za pričakovano borbenost pa obstaja tudi ustrezen stimulans: pomurski prvak se bo namreč imel pravico vsako leto potegovati v kvalifikacijskih tekmah za vstop v SCL.«

In vendar želim posebej poudariti, da naj bi klubi v prihodnosti še bolj skrbeli za mladi naraščaj. Začeti je potrebno že pri pionirjih... Vsak klub naj bi imel pionirsko moštvo. Že letošnji pionirski nogometni turnir v Gornji Radgoni nam je pokazal, da imamo v množici naših najmlajših nogometašev precej obetajočih talentov, ki lahko postanejo ob načrtnem strokovnem delu in vzgoji dobri nogometaši. Če jih od teh, ki so nastopali na letošnjem turnirju, dobimo na primer trideset ali štirideset, je že to mnogo. Prav v vzgoji mladega naraščaja pa vidim tudi največjo perspektivo naših nogometnih klubov...«

HRUPNI ŠPORT NA SOBOŠKIH ULICAH

OBLAK: 86 km NA URO

Murska Sobota se je v nedeljo dopoldne kopala v vročem poletnem soncu. Toda to ni motilo okrog pettisočglave množice gledalcev, ki so tokrat prisostvovali letošnjim tradicionalnim hitrostnim dirkam, ki jih je organiziralo in dobro izpeljalo domače avtomoto društvo »Štefan Kovač«.

Ljubitelji hrupnega športa pa so tudi povsem prišli na na svoj račun, kajti letošnje moto dirke so bile po kakovosti nastopajočih tekmovalcev prav gotovo najbolj kakovostna prireditev pri nas po osvoboditvi. Tako smo na startu lahko videli mimo ostalih, že močno uveljavljenih tekmovalcev, tudi državne in republiške prvake Pintarja, Breznika, Čudna in Oblaka, glavne obete na tej prireditvi. Škoda le, da je moral naš vrhunski as motošporta Pintar odstopiti od nadaljnjega tekmovanja zaradi okvare na stroju. Letošnje hitrostne dirke v Murski Soboti so bile za nastopajoče vrhunske tekmovalce tudi zadnja preizkušnja pred nastopom na mednarodnih avtomoto dirkah na Ljubelju.

Tekmovalci niso skrivali zadovoljstva nad dobro organizacijo prireditve, posebno še ugodno razpoloženi Oblak, ki je tokrat prvič startal na soboški tekmovalni progi. Tudi občinstvo se je zadržalo dokaj disciplinirano, čeprav bi lahko odpadle tudi manjše nevšečnosti. Tokrat pa je prišlo na dirkah tudi do hujše nesreče: sicer zelo soliden vozač, znan tudi v zvnznem merilu, Prstec iz mariborskega avtomoto društva, je na ovinku pred hotelom »Zvezda« tako nesrečno padel, da so ga morali takoj prepeljati v soboško bolnišnico.

Letošnje hitrostne cestne dirke, na katerih je državni prvak Oblak v drugem krogu v svoji kategoriji motorjev dosegel najboljši kilometrski čas: 86 km na uro in tudi sicer najboljši čas proge (82 km na uro), vendar pa kljub temu ni potolkel lanskega Čudnovega rekorda na tej progi (96 km na uro), je v imenu pokrovitelja — Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota — odprl njegov podpredsednik Štefan Šabjan in zaželel vsem tekmovalcem čimboljših tekmovalnih uspehov in ugodno počutje v naši pokrajini.

Tehnični rezultati: 50 ccm, startalo 12 tekmovalcev: 1. Breznik (Ljubljana) 66 km, Teran (Tržič) 62 km; 125 ccm, startalo 11 tekmovalcev: Oblak (Ljubljana) 81 km, Mrzel (Murska Sobota) 79 km; 175 ccm, startalo 11 tekmovalcev: Oblak (Ljubljana) 82 km, Mrzel (Murska Sobota) 80,5 km; 250 ccm, startalo 14 tekmovalcev: Lipovnik (Maribor) 62,5 km — največje presenečenje na teh dirkah, Pihler 61,5 km; 500 ccm — posamezniki, startalo 14 tekmovalcev: Breznik (Ljubljana) 81,5 km, Čuden (Ljubljana) 79 km; 500 ccm — prikolice, startale 4: Hrastar - Radulovič (Tržič) 74,5 km, Bivic - Jerman (Hrastnik) 72,5 km.

Skupno je na nedeljskih dirkah nastopilo 66 tekmovalcev. Prvoplasirani tekmovalci so dobili lepe nagrade prireditelja. Za nagrade so prispevale svoj delež tudi nekatere gospodarske organizacije, ustanove in posamezniki iz Murske Sobote in okolice.

Na največjih povojnih dirkah v Mariboru

Podvig ljutomerskega kasača

Na doslej največjih povojnih mednarodnih konjskih dirkah v Mariboru so sodelovali tudi tekmovalni konji iz ljutomerskega vzrejnega okoliša. Takoj uvodoma velja omeniti, da je ljutomerski kasač na tokratni kakovostni športni prireditvi na hipodromu v Kamnici vnovič opravičil sloves pri nas najboljšega dirkalnega konja.

Poleg tekmovanja za slovensko prvenstvo v preskakovanju zaprek in galopske dirke na 2900 m so bile na sporedu tudi kasaške dirke uveljavljenih konj.

Največ pozornosti je pri gledalcih vzbudila heat dirka, ki je bila razdeljena na tri vožnje. Udeležba na tej dirki je bila mednarodna. Poleg odličnih slovenskih konj so sodelovali še gostje iz Avstrije. — V dveh vožnjah je zmagal Bolkovič iz Bučečovec s svojo štiriletno rjavo kobilo Jerkico, v eni pa je samo za malenkost zaostal za Avstrijcem Prachom, ki je bil s kobilo Mary H. najboljši predstavnik gostov iz Avstrije, vendar pa je v skupni razvrstitvi zavzel komaj drugo mesto. Heat vožnje na kamniškem hipodromu so bile poleg odličnih rezultatov značilne tudi po izredno ugodni razvrstitvi ljutomerskih konj.

Tehnični rezultati: 1. heat vožnja, 1600 m: 1. Mary H., Prach (Wildon) 1:27,7, 2. Jerkica, Bolkovič (Bučečovci) 1:30,7, 3. Leanka, Slavič (Bunčani) 1:26,8.

2. heat vožnja: 1. Jerkica 1:29,1, 2. Mary H. 1:29,5, 3. Sladka, Jureš (Bunčani) 1:32,1.

3. heat vožnja: 1. Jerkica 1:29,9, 2. Mary 1:30,3, 3. Leanka 1:31.

Skupna razvrstitev: 1. Jerkica (Bolkovič), 2. Mary H. (Prach), 3. Leanka (Slavič), 4. Tipnit (Theurer, Graz) itd.

Tekmovanje za slovensko prvenstvo za dvoletne kasače, 1400 metrov: 1. Veska, Hercog (Vosek v Slov. gor.): 1:29,3, 2. Dinaka, Krašna (Turnišče) 1:39,6, 3. Polar, Slavič (Stara nova vas) 1:40 itd.

Enovprežna handicap vožnja za 3 do 12-letne kasače, 2000 metrov: 1. Carduself, Gruber (Gradec) 1:30,6, 2. Ločna, Bolkovič (Ljutomer) 1:36,9, 3. Plemenita, Žnidarič (Stara nova vas) 1:37,5.

Dvovprežna handicap vožnja za 3 do 12-letne kasače (2400 metrov: 1. Sladka-Jerkica, Bolkovič (Ljutomer) 1:42,4, 2. Nirič-Čikica, Hercog (Vosek) 1:45,4, 3. Rose-Mary-Rojka, Križanec (Dobova) 1:44,1.

Pred tednom dni sta se v Murski Soboti srečali enajstorici domače Sobote in gostujoče Sloge iz Čakovca. Gostujoče moštvo, ki sicer igra v hrvatski nogometni ligi, je tokrat zasluženo premagalo domačine z rezultatom 3:2.

Preteklo nedeljo je I. moštvo Sobote igralo prijateljsko tekmo z mariborskim podzveznim klubom — Železničarjem in z dokajšnjo težavo zmagalo z rezultatom 2:1. Domačini so prvi gol izsilili z dosojeno enajstmetrovko, za drugega pa je poskrbel Železničarjev igrazabil avtogol.
zabil avtogol .

V prihodnjih dneh bo I. moštvo Sobote igralo več povratnih tekem na tujem igrišču.

OBVESTILO

Obveščamo, da bo v prihodnjem tekmovanju nastopalo za Nogometni klub Grafičar samo eno pionirsko moštvo.

Treningi moštev bodo v naslednjih dneh: prvega moštva vsak torek in četrtek ob 16. uri in pionirskega moštva vsako sredo in petek ob 17. uri. Obe moštvi bosta trenirali na vojaškem igrišču. Prvi trening pionirskega moštva bo v sredo, 16. t. m.

Vabimo vse registrirane igralce obeh moštev, da se treningov disciplinirano in redno udeležujejo. Na treninge vabimo tudi novince — odrasle nogometaše in pionirje, ki bi želeli nastopati za naš klub.

Upravni odbor NK Grafičar

V nedeljo, dne 13. avgusta popoldne v **RAKIČANU**

PLES POD GABRI

BOGAT SREČOLOV **Dobra kapljica - Vesela godba**

Vabita TVD „Partizan" Rakičan in NK „Grafičar" M. Sobota

RADIJSKI PROGRAM

RADIOTELEVIZIJA - LJUBLJANA

Od 13. do 19. avgusta 1961

NEDELJA

8.37 Iz albuma skladb za otroke; 8.52 V tričetrtinskem taktu; 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden; 9.48 Tri pesmi Matije Bravničarja; 10.00 Se pomnite, tovariši ... Lojze Krakar: Rawensbruck — pekel žena; 10.30 Za urne pete in veselo srce ...; 10.50 Nedeljska matineja; 11.40 Rapa Suklje: Pulj zunaj arene (reportaža); 13.30 Za našo vas; 13.50 Pol ure z velikimi zabavnimi orkestri; 15.30 Melodije, ki jih radi poslušate; 16.00 Igramo za vas; 17.00 Sportno popoldne; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Zabavni zvoki za vse; 21.00 Sportna poročila; 21.10 Življenja velikih romantikov; 22.15 Plesna glasba; 23.05 Cl. Debussy: Prizor iz III. dejanja opere Pelej in Melizanda.

PONEDELJEK

8.05 Poje komorni zbor DPD Svobode »Tone Čufar« iz Jesenic, dirigent Polde Ulaga; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Ben Lucien, Burman: V Somovem lazu; 8.45 Kvintet Jožeta Kampiča; 9.00 Od arije do arije; 10.15 Zvočna mavrica; 11.00 Poljska in sovjetska zabavna glasba; 11.30 Matineja s skladbami Lucijana Marije Skerjanca; 12.00 Poje Ljubljanski oktet; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Milica Oblak: Donosnost gojitve črnega ribeza; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Od vasi do vasi ...; 13.50 Blaž Arnič: Koncert za violino in orkester; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Od Triglava do Ohrida; 15.40 Iz filmov in glasbenih revij; 16.00 Naši popotniki na tujem — Dr. Bogdan Tekavčič: Zdravstvo v Ameriki; 16.20 David Ojstrah in Emil Gilels — violinist in pianist Giuseppe Tartini; 16.56 Španski ples (kitarist Carlos Montoya); 17.15 Soferjem na poti!; 18.00 Prizori iz Verdijeve »Aide«; 18.40 Kulturni globus; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Ponedeljkova panorama zabavnih melodij; 20.35 Koncert zbora in orkestra Italijanske radiotelevizije; 22.15 Za ljubitelje popevk; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Plesna glasba.

TOREK

8.05 Jutranji operni spored; 8.30 Oddaja za otroke a) Reportaža, b) Vesele počitnice; 9.00 Zvoki za prijetno razpoloženje; 9.40 Ženska zbora »Svobode« Grasuplje in Celje p. v. Viktorja Žnidaršiča in Marinke Križaj; 10.00 Napoved časa in poročila; 10.15 Josef Suk: Zorenje, simfonična pesnitev (Orkester Češke filharmonije dirigira Karl Ančel); 11.00 Pevec Marko Novosel; 11.15 Branje za vroče dni — Gagarinovi spomini — III.; 11.35 Viola in klarinet; 12.00 Kvintet bratov Avsenik; 12.15 KN — Ing. Delfe Cizelj: Priprave na jesensko siliranje krme; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Nekaj odlomkov iz Poličevega Desetega brata; 14.00 Popevke se vrstijo; 14.30 Prireditve dneva; 15.40 Prvih devet Chopinovih etud iz njegovega Drugega zvezka etud zaigra Ruth Slenczynska; 16.00 Počitniška zgodba — R. Bradbury: Picasso na obali; 16.20 S sprejemnikom na dopust; 17.15 Z jugoslovanskih filharmoničnih odrov. Uroš Krek: Koncertantna glasba za fagot, godalni orkester, harfo in timpane. Bruno Bjelinski: Davertimento; 18.00 Človek in zdravje; 18.10 Od plesišča do plesišča; 18.45 Ljudski parlament; 20.00 Ob 130-letnici rojstva slovenskega skladatelja Gustava Ivavca; 20.30 Radijska igra — Kurt Kusenberg: Srečni ljudje; 21.04 Lucijan Marija Skerjanc: Koncert za harfo s komornim orkestrom (Harfist Jože Pikeli, Orkester RTV Ljubljana dirigira Jakov Cipci); 21.24 Zvočni kaleidoskop; 22.15 Večer prvih izvedb; 23.05 Posnetki z II. jugoslovanskega jazz festivala na Bledu.

SREDA

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Ben Lucien Burman: V Somovem lazu; 8.45 Ritmični intermezzo; 9.00 Vsaka ura ima svoj zven; 10.15 Zabavni potpuri; 11.30 Deset minut iz naše beležnice; 11.40 Iz »Letnih časov« Petra Iljiča Čajkovskega (priredba za orkester: Vlado Golob) — Igra Mariborski instrumentalni ansambel p. v. Jakova Cipcija; 12.00 Igrajo in pojo Logarski fantje; 12.15 Kmetijski nasveti — Ing Lojze Hrček: Priprave za trgatev grozdja; 13.30 Trio Avgusta Stanka in ženski vokalni kvartet; 13.55 Nekaj razpoloženjske glasbe; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Klavir v ritmu; 14.40 Svetelove in druge pesmi poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška; 15.40 Emmanuel Chabrier: Pastoralna suita; 16.00 Radijska univerza — Slavko Faust: Jugoslovanska industrija avtomobilov in motorjev; 16.15 Koncert po željah poslušalcev; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 V sredo popoldne ob radijskem sprejemniku; 18.00 Ljubljanski jazz ansambel; 18.15 S popevkami okrog sveta; 18.45 Šport in športniki; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Majhna prodajalna plošč s popevkami in zabavnimi melodijami; 21.00 Henry Purcell: Dido in Enej, opera v treh dejanjih Solisti, zbor in orkester Mermaid gledališča, dirigent Geraint Jones; 22.15 Zaplešite z nami!; 22.30 Literarni nokturno; 23.05 Nočni koncert.

ČETRTEK

8.05 Violinske skladbe Fritza Kreislerja in »Bakanal« Camilla Saint-Saensa; 8.30 Oddaja za cicibane a) Milica Kitek: Palček — Zgagec, b) Rezika Koritnik poje cicibanom; 9.00 Naš zvočni magazin; 10.15 Mozart — Rossini Odlomki iz oper; 11.00 Dve skladbi Ubalda Vrabca »Robijaši« in »Sestri« poje Komorni zbor RTV Ljubljana p. v. Rada Simonitija — (Prva izvedba); 11.15 Branje za vroče dni — Gagarinovi spomini — IV.; 11.35 Od polke do rumbe; 12.00 Kvintet »Dobri znanci«; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Viktor Repanšek: Krompir kot industrijska rastlina; 12.25 Pet pevcev — pet popevk; 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja; 13.30 Richard Strauss: Plesna suita po Couperinu (Frankenlandski državni simfonični orkester iz Nürnberga dirigira Erich Kloss); 14.05 Radi jih poslušate; 14.30 Prireditve dneva; 15.40 Zborovske skladbe Stevana Mokranjca; 16.00 Hollywoodski simfonični orkester p. v. Carmena Dragona (zabavna glasba); 16.20 Veliki prizori iz Kneza Igorja in Pikove dame; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Orgle in orglice; 17.30 Turistična oddaja; 18.00 Jazz na koncertnem odru; 18.10 Glasbene miniature s sporedov Britanskega radia (26. in zadnja oddaja); 18.45 Poletni kulturni zapiski; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov; 20.45 Glasbena medigra; 20.50 Literarni večer — Lermontov: Demon — I.; 21.30 Danilo Švara: Simfonija da camera in modo istriano; 22.15 Plesna glasba; 22.45 Dimitrij Kabalevski: Tretja klavirska sonata (Pianist Claudio Gherbitz); 23.05 Posnetki z II. jugoslovanskega festivala jazza na Bledu.

PETEK

8.05 Glasba ob delu; 8.30 Počitniško popotovanje od strani do strani — Ben Lucien Burman: V Somovem lazu; 8.45 Stjepan Šulek: Prvi klasični koncert; 9.00 V svetu opernih melodij; 10.00 Napoved časa in poročila; 10.15 Z melodijami ob obalah južnih morij; 11.00 Mirko Polič: Romanca (Altistka Bogdana Stritar, pri klaviriu Marijan Vodopivec); 11.03 Majhen koncert violončelista Bogomila Čehovina, Juro Tkalčič: 3 skladbe — Ivo Tijardović: Elegija — Milojje Milojević: Legenda — Ivan Zajc: Fantazija — Peter Konjović: Ples (pri klaviriju Marijan Lipovšek); 11.40 Otroci pozdravljajo: 12.00 Dalmatinske narodne pesmi; 12.15 Kmetijski nasveti — Nada Rihtaršič: Analiza proizvodnih stroškov za mleko; 12.25 Melodije za opoldne; 13.30 Pihalni orkester LM p. v. Rudolfa Stariča; 13.55 Arije iz manj znanih oper; 14.30 Prireditve dneva; 14.35 Popevke na tekočem traku; 15.40 Delavske pesmi poje zbor »Svobode« Celje p. v. Borisa Frlinca; 16.20 Godalni ansambli in vokalni zabavni ansambli; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Koncert za vas; 18.00 Pianist George Feyer; 18.15 »Pot po vroči Spaniji« (Nino Rikardo s svojo kitaro); 18.45 Iz naših kolektivov; 20.00 Zabavni orkester David Rose; 20.15 Tedenski zunanjepolitični pregled; 20.30 Iz del Antonina Dvoržaka; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih; 22.15 Godala v noči; 22.35 Moderna plesna glasba; 22.50 Literarni nokturno; 23.05 Iz jugoslovanske žetve v komorni glasbi.

SOBOTA

8.05 Naši glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu; 8.30 Pionirski tednik; 8.50 Hammond orgle; 9.00 Skladbe od tu in tam; 10.15 S sprejemnikom na dopust; 12.00 Slovenske narodne poje Marija Gazvoda, spremlja August Stanko; 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Jože Maček: Kakšne so izgube zaradi korunze bulne sneti; 12.25 Kmečka godba vam igra; 12.45 Plesni orkester Ray Anthony; 13.30 Glasbeni portret Gojmirja Kreka; 14.00 Trideset minut z orkestrom Jackie Gleason; 14.30 Prireditve dneva; 15.40 Natko Devčič: Istrska suita; 16.00 Humoreska tega tedna — V. Azov: Pestunja; 16.20 Majhni ansambli; 16.40 Gorenjski vokalni oktet; 17.00 Lokalni dnevnik; 17.15 Pevka Gabi Novak; 17.30 Po kinu se dobimo; 18.00 Revija slavnih pevcev; 18.45 Okno v svet; 20.00 Domače melodije za sobotni večer; 20.20 Radijska komedija — Anny Tichy: Ptičje strašilo; 21.05 Melodije za prijeten konec tedna; 22.15 Oddaja za naše izseljence; 23.05 Plesna glasba.

Radio Murska Sobota

NEDELJA

12.00 Razgovor z volivci, lokalna poročila; 12.20 Domači zbori in ansambli; 12.30 Obvestila, reklame; 12.40 Oddaja v madžarskem jeziku; 13.05 Želeli ste, poslušajte!

PONEDELJEK

17.00—17.15 Športna poročila, oddaja za mladino, obvestila.

TOREK

17.00 Lokalna poročila; 17.20 Obvestila, reklame; 17.30 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.40 Glasbeni spored.

ČETRTEK

17.00 Lokalna poročila, obvestila, reklame; 17.20 Oddaja v madžarskem jeziku; 17.30 Želeli ste, poslušajte!

SOBOTA

17.00 Naš sobotni sprehod; 17.15 Obvestila, reklame; 17.30 Želeli ste, poslušajte!

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 05.00 do 08.00 in od 15.00 do 23.00. Ob nedeljah in praznikih pa od 06.00 do 23.00 ure.

Tomosovi Colibriji za borske delavce

Trije kamioni s prikolicami, v »nadstropja« naloženimi z raznobarvnimi Colibriji, s transparenti z obeh strani, izpisanimi z velikimi, modrimi črkami: »Tomosovi Colibriji za delavce RTB BOR« so se prejšnji teden pomikali iz najzahodnejšega dela naše dežele v najvzhodnejši — iz Tomosa v Koprv v Rudničko-topioničarski bazen v Boru. Na vsej dolgi poti so vzbujali ti, do vrha natovorjeni kamioni nemalo zanimanja, posebno v vzhodnejših pokrajinah.

Takega sprevoda Timočka krajina doslej še ni bila videla, saj je bila to prva večja dobava Colibrijev v teh krajih. Po številnih kolektivnih nakupih Colibrijev, teh priljubljenih ljudskih vozil, v raznih podjetjih in ustanovah v Sloveniji in Hrvatski na osnovi ugodnosti potrošniških kreditov, so se v velikem številu pričela odzivati tudi mnoga podjetja v Srbiji.

Med delavci Rudničko-topioničarskega bazena Bor so že dalj časa krožile novice o možnostih nakupa Colibrija, kljub temu, da ima že skoraj vsak delavec tega velikega kolektiva, ki šteje skoraj deset tisoč zaposlenih, redni potrošniški kredit. To pot sta komunalna banka in uprava podjetja napravila borskim delavcem še posebno uslugo: banka jim je odobrila najetje potrošniškega kredita, čeprav so bili nekateri med njimi kreditno nesposobni, podjetje pa je tem posojilojemalcem zagotovilo še posebno garancijo.

Po prvem vpisovanju za nakup Colibrijev se je prijavilo dve sto interesentov in danes že vseh dve sto s pridom in navdušeno izkorišča za prevoze na delo, z dela domov ter za razne druge opravke, za razvedrilo in zabavo svojega trdoživega, vzdržljivega železnega konjička. (Izpite iz prometnih predpisov so vsi že prej opravili!). Okrog tri sto novih interesentov pa že komaj čaka na odobritev kredita in na novo pošiljko.

Večina borskih delavcev, ki so pravkar postali lastniki motornega vozila, stanuje v okolici Bora, oddaljena od 10 do 12 km od delovnega mesta. Prevoz teh delavcev na delo in z dela je za upravo podjetja že od nekdaj pomenil poseben problem. Do leta 1956 so jih prevažali s kamioni in avtobusi, potem pa so te prevoze zaradi prevelikih stroškov ukinili in ti delavci so se ves čas vozili z vlakom, s kolesi ali pa so hodili peš. Nekateri, na primer iz kraja Zlot, so hodili peš celo po pet ur v

eno smer, nekateri pa so spet na poti do delovnega mesta morali uporabljati celo dva ali tri prometna sredstva. Koliko zamujenega, dragocenega časa, danes, ko že tudi za borskega rudarja pomeni čas — denar! Od vseh kamionskih in avtobusnih relacij so obdržali le dve — v Prahovo, kjer je borska tovarna superfosfata in v premogovnik Bogovino. Ostali kamionski in avtobusni park se je z odcepitvijo od RTB Bora formiral v samostojno Avtotransportno podjetje, ki seveda svoje usluge drago prodaja.

Prihranek na času — to je bila vodilna misel pri najemanju posojila, saj je med borskimi delavci veliko takih, ki imajo doma kos vrta ali živino in komaj čakajo, da pridejo domov, da lahko čimprej tudi doma opravijo kako delo, posebno v poletnih mesecih, ko je dela take vrste največ. Colibri jim je postal ne samo prijetno in sorazmerno ceneno prevozno sredstvo, temveč tudi izvrstni pomočnik pri delu.

Pogoji, pod katerimi je tovarna Tomos dobavila Colibrije podjetju RTB Bor, so bili isti kot pri drugih dobavah te vrste: tovarniška cena z 1 odst. rabatom, franco Bor. Cena klasičnega Colibrija s pedali znaša v okviru te dobave 137.907 din, medtem ko ga individualni kupec plača v trgovini po ceni 151.872 din, kajti vanjo so všteti še prevozni stroški in prometni davek.

Razlika v ceni pa niti ni največja olajšava za delavca, kajti veliko bolj dragoceno je dejstvo, da mu ni treba prav nič skrbeti za vse neprijetne opravke pri najemanju posojila. Poiskati si mora le enega poroka, vse ostale formalnosti opravita banka, podjetje, kjer je zaposlen, in tovarna Tomos.

Poznavalci specifičnih cestnih razmer v okolici Bora so izračunali, da bodo stroški eksploatacije Colibrija (poraba na odplačilo posojila, gorivo, amortizacija in vzdrževanje) znašali mesečno okrog 5.000 din. Poleg vseh ostalih prednosti, ki jih ima motorizirani človek (prihranek na času, neodvisnost od razdalj in javnih prevoznih sredstev, samozavest, varčevanje s telesnimi močmi, prijeten prevoz), bo imel lastnik Colibrija tudi gmotno korist, saj vsi vemo, kolikšni so danes prevozni stroški. Kljub sorazmerno slabim cestam znaša življenjska doba Colibrija do generalnega popravila v teh krajih 80.000 km.

Nabava Colibrijev s strani kolektivov raznih podjetij in ustanov, ki je zajela že mnogo slovenskih in hrvatskih gospodarskih organizacij, se zelo širi tudi po ostalih krajih LR Srbije in AP Vojvodine. Tako je pravkar v pripravi predaja Colibrijev podjetjem »Morava« v Požarevcu, »Železara« v Smederevu, »Gradjevinsko preduzeće« v Boru, »Sloboda« v Kumanu, »Zamljoradnička zadruga« in »9. septembar« v Zabarih, »29. novembar« v Subotici, »Banat«, »Budućnost«, Sindikalna podružnica železniške postaje in Sindikalna podružnica Narodne banke v Zrenjaninu in še nekaterim drugim.

Zahvaljujoč tej iniciativi podjetij in uvidevnosti bančnih ustanov so marsikje že danes vidni rezultati, ki izhajajo iz dejstva, da se je velik del delavstva motoriziral. V posameznih podjetjih v Sloveniji, ki so že pred meseci nabavila Colibrije, so ugotovili dvig produktivnosti dela tudi do 20 odst. v primerjavi z lanskim letom. S tem, da je podjetje pomagalo delavcem, da so pod ugodnimi pogoji dobili Colibrije, je pomagalo tudi sebi, ne le s tem, da je zmanjšalo visoke prevozne stroške za kamione ali avtobuse, temveč predvsem s povečano storilnostjo svojih delavcev.

VESTI

GLOBOKA — Gasilci v Globoki pri Ljutomeru se te dni pripravljajo na otvoritev gasilskega doma, ki bo 27. avgusta. V novem domu, ki so ga začeli graditi predlani, so tudi prostori za sestanke in ostale potrebe vaških organizacij.

DOBROVNIK — V Dobrovniku bodo kmalu začeli z gradnjo nove šole. Lokacija je že pripravljena, iz republiških sredstev pa je zagotovljenih za gradnjo 25 milijonov dinarjev. Kakor smo zvedeli, bodo zgradbo že letos spravili pod streho. Pri gradnji bodo pomagali tudi prebivalci okoliških vasi.

PETROVCI — V sredini tega meseca bo v Petrovcih seja občinskega ljudskega odbora. Na skupni seji bodo odborniki obravnavali poročilo o zaključnih računih gospodarskih organizacij, na ločenih sejah pa sklepali o ustanovitvi gozdnega sklada ter o soustanovitvi Zavoda za prosvetno-pedagoško službo pri Občinskem ljudskem odboru v Murski Soboti.

NORŠINCI — Gasilsko društvo v Noršincih pri Ljutomeru bo v nedeljo odprlo svoj dom, ki so ga začeli graditi že pred leti, vendar se je gradnja zaradi pomanjkanja sredstev nekoliko zavlekla. Za to priložnost pripravljajo primerno svečanost.

DOBROVNIK — Poročali smo že, da so vaščani Dobrovnika letos spomladi začeli graditi cesto proti Bukovniškemu jezeru. Čeprav je bilo delo precej zahtevno, saj so opravili skupno preko 300 delovnih dni, se gradnja že počasi bliža koncu. Tako računajo, da bodo imeli otvoritev nekako do začetka septembra. Z dograditvijo ceste pa bodo odprli lepe možnosti za ureditev turistične postojanke pri Bukovniškem jezeru, pa tudi za tamkajšnje gospodarstvo bo nova cesta velikega pomena.

LJUTOMER — Pred dnevi je bilo v Ljutomeru posvetovanje s kmetijskimi strokovnjaki, na katerem so razpravljali o jesenski setvi in o izvajanju obveznih agrotehničnih ukrepov. Navzoči so bili mnenja, da v ljutomerski občini za zdaj ni potrebno širiti območja, ki naj bi ga zajel odlok o agrotehničnem minimumu, ker bodo zadruge letos zajele večino primernih površin v pogodbeno sodelovanje.

ČENTIBA — Krajevna organizacija SZDL v obmejni Čentibi se že dalj časa pripravlja na krajevno proslavo 20. obletnice ljudske revolucije, ki bo 13. avgusta. Kulturni program za proslavo bo v madžarščini.

DOBROVNIK — V kratkem bo dobil Dobrovnik lekarno, ki jo urejujejo že dalj časa. Tako vaščanom Dobrovnika in okoliških vasi ne bo treba hoditi za vsako malenkost v oddaljeno lendavsko lekarno.

MALA KRONIKA

PRI KOPANJU V JEZERU JE UTONIL

Minulo nedeljo nekaj po dvanajsti uri se je v akomulacijskem jezeru na Blegušu pri Vidmu utopil 22-letni Ivan Perger iz Brezja. Ko se je po nekajčasnem kopanju hotel oplahniti, je nenadoma zlezel pod gladino vode, ki je na tistem mestu globoka blizu 6 metrov.

Ljudje, ki so bili v bližini, so mislili, da se šali, zato mu v prvem trenutku niso skočili na pomoč. Moč drugimi, ki so ga poskušali rešiti je bil tudi ljudski poslanec Ivan Kreft. Iskanje trupla je trajalo več ur.

-ko

ŠE EN UTOPLJENEC V TEM TEDNU

V soboto popoldne se je v gramozni jami v Podgradu pri G. Radgoni kopal Miroslav Bulatović rojen 1935. leta. Med plavanjem v katerem ni bil posebno vešč, je utonil. Kakor menijo, je glavni vzrok utopitve kap.

PROMETNA NESREČA V G. BISTRICI

V Gornji Bistrici je v ponedeljek podrl tovornjak MS-10-14 last Direkcije za ceste Murska Sobota kolesarja Štefana Balažica in ga lažje poškodoval. Šofer kljub temu, da je nesrečo opazil, ni ustavil.

NEZGODA NA CESTI

Prejšnji petek dopoldne je Ludvik Filipič iz Vogričevec podil s ceste piščance, ker je slišal avtomobil. Ko se je hotel umakniti s ceste, mu je nenadoma spodrsnilo tako nerodno, da si je zlomil nogo.

ROJSTVA

Rodile so: Sidonija Sebjanič iz Šulinec — deklico, Avguština Rajnar iz Lipovec — dečka, Helena Balažič iz Verženja — deklico, Anica Rajtar iz Crešnjevec — dečka, Gizela Glavač iz Motvarjevec — deklico, Marija Felkar iz Nuskove — dečka, Ana Mencinger iz Murske Sobote — dečka, Neža Cipot iz Tešanovec — dečka, Ana Skrobar iz Hercegovščaka — dečka, Jožica Poredoš iz Pečarovec — dečka, Marija Perš iz Gerlinec — rečka, Marija Dervarič iz Ivanjc — dečka.

POROKE

Poročila sta se: Štefan Stevančec, kleparski pomočnik iz Izole in Terezija Serec, kleparska pomočnica iz Murskih Črnec.

SMRTI

Umrli so: Marjeta Horvat roj. Molnar iz Murske Sobote, stara 52 let; Zdenko Sočič iz Petanjec, star 3 leta.

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Od 12. VIII. do 18. VIII. 1961 bodo opravljali dežurno in nočno službo naslednji zdravniki:

12. VIII. dr. Gruškovnjak, 13. VIII. dr. Gruškovnjak, 14. VIII. dr. Sedlaček Jan, 15. VIII. Dr. Gruškovnjak, 16. VIII. dr. Sedlaček Jan, 17. VIII. dr. Gruškovnjak, 18. VIII. dr. Sedlaček Jan.

PREKLIC

Preklicujem žaljive besede, ki sem jih izrekel o Sodec Silviju iz Pečarovec. Karel Petrovič, D-998

Tedenski KOLEDAR

Petek, 11. avgusta — Veseljko
Sobota, 12. avgusta — Klara
Nedelja, 13. avgusta — Lijana
Ponedeljek, 14. avgusta — Demetrij
Torek, 15. avgusta — Darko
Sreda, 16. avgusta — Rok
Četrtek, 17. avgusta — Radigoj

KINO

MURSKA SOBOTA: od 11. do 13. avgusta angleški barvni vistavisionski film »Nepričakovana ljubezen«; od 14. do 15. avgusta ameriški film »V znamenju Zoroa«; od 16. do 17. avg. zahodno-nemški film »Ugrabljena sreča«.

SLATINA RADENCI: od 13. do 14. avgusta ameriški barvni film »Povabilo na ples«; 17. avgusta nemški film: »Profoks«.

SALOVCI: od 12. do 13. avgusta amer. barvni film »Žigosan«.

GORNJA RADGONA: od 12. do 13. avgusta ameriški barvni film »Bagdadska sirena«; 14. avgusta izredni mehiški film »Ko enkrat odidem«; od 16. do 17. avgusta francoski film »Zločin in kazen«.

VIDEM OB ŠČAVNICI: od 12. do 13. avgusta italijanski film »Bele noči«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU: od 12. do 13. avgusta ameriški film »Tri ure do odločitve«.

UPRAVNI ODBOR VODNE SKUPNOSTI M. SOBOTA

razpisuje delovno mesto

računovodje

Pogoji: Končana Ekonomska srednja šola in nekaj prakse kot samostojen knjigovodja. — Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Prošnje poslati na tuk. upravo do 25. VIII. 1961

ŽENA — DOM — DRUŽINA

SUHA KOŽA

Če imate presuho kožo na obrazu, je najboljše, da se na plaži izognete soncu. V kolikor pa bi hoteli tudi v obraz porjaveti, dnevno enkrat pokrijte obraz s krpo, ki ste jo predhodno namočili v vodi z malo boraksa.

MASTNA KOŽA

Pretirano mastno kožo umijte s čisti malkoholom. Čez dan lahko uporabljate kremo, vendar nikakor ne mastno. Zvečer ni potrebno uporabljati nobene kreme.

Pred spanjem je potrebno vedno očistiti šminko in prah, ki se je nabral čez dan na koži. To lahko napravite s pomočjo vate, ki jo namočite v mleko. Vato menjavamo tako dolgo, dokler ne bo ostala popolnoma čista. Po čiščenju kože na obrazu jo osvežite s kolonsko vodo in namažite s specialno hranilno kremo.

ŠMINKANJE — LAKIRANJE

Poseben problem predstavlja šminkanje zlasti v času dopusta. Dnevna šminka se sestoji skoraj vedno iz kreme, ki nam služi kot podlaga za šminko, ruža za ustnice, malo ruža za obraz in eventualno črtala za obrvi. Zelo važno je, da čez dan zaščitimo kožo na obrazu zlasti, če smo veliko na soncu ali če se sončimo, z debelejšo plastjo olja ali specialno kremo.

Prav tako kot obraz, so važne tudi roke — nohti. Ne moremo govoriti o lepi roki, če niso urejeni nohti. Roka je lepa, če nohti niso predolgi, niti ne popolnoma pristriženi. Nohtov po navadi ne strižemo, pač pa jih pilimo s pilico, s čimer dosežemo, da se nohti ne lomijo. S pilico lažje noht tudi oblikujemo. Ko smo končali z manikiranjem lahko noht premažemo tudi z lakom. Kakšen lak bomo uporabili za večer? Lak naj bi bil v skladu z ružem za obraz in ustnice. Za večer lahko uporabimo rdeči lak, dočim je čez dan okusneje svetlejša nijansa barve. V nobenem primeru ne smemo dopustiti, da nam lak popoka in se prične luščiti. Če smo ves dan zaposleni je boljše, da lak opustimo.

NEGUJMO NOGE

Zima je že daleč za nami in že na veliko mislite na letni dopust, seveda v kolikor ga že niste preživeli. Če še niste, poleg ostalih priprav, posvetite še nekoliko časa negi svojih nog.

ALI IMATE UDOBNO OBUTEV?

Težko je govoriti o lepoti stopal in ne pomisliti na obutev. Vse pomanjkljivosti: žulji, ozebline in drugo so posledica neudobnih čevljev.

Tako okrogli, odsekani, koničasti dobro narejeni čevlji morajo pristajati vsaki nogi. Potrebno je le, da pri nakupu čevljev vemo, da bo koničasti čevelj odgovarjal le tedaj, če bo razdalja od palca in prednjega konca čevljev dva centimetra. V nasprotnem primeru se prično resne deformacije (predvsem žulji, razna odebeljenja in podobno). Prav tako izzove pretirani mali čevelj enake neprijetnosti.

Velika napaka je tudi, če nosite pete višje od šest centimetrov. Da bi čevelj odgovarjal nogi, ne igra nobene vloge debelina pete, kot si to nekatere žene napačno razlagajo, temveč višina pete. Čevlji s pretirano visokimi petami imajo običajno kratek nagib, tako da stopalo drsi in se vsa telesna teža naslanja na konice prstov, namesto na stopala. In tako lahko že zgodaj nastane jo omenjene deformacije nohte. Poleg tega pa prično noge tudi zatekati zaradi nepravilne cirkulacije krvi. Prav tako pa tudi niso priporočljivi čevlji brez pet, ker lahko dobimo plosko nogo.

OHRANIMO LEPO IN ZDRAVO NOGO

Nakup čevljev sam pa še ni dovolj, da ohranimo lepo in zdravo nogo.

— Če vam noge zatekajo in vas bolijo, jih vsak dan operite v mlačni vodi v katero ste predhodno vsipali žlico morske soli.

— Vaš poklic je tak, da ste ves dan na nogah. Zato vzemite zvečer dva umivalnika: enega s hladno vodo, drugega pa s toplo vodo. Namakajte noge tri do štiri minute v hladni nato pa toliko časa zopet v topli vodi in nazadnje končajte s hladno vodo.

Po možnosti spite z nekoliko dvignjenimi nogami in sicer, da daste pod noge blazino ali nekajkrat zloženo rjuho.

Mali OGLASI

KREDENCO, sobno, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v upravi lista. M-999

DIJAKA sprejmem na stanovanje in hrano. Ciril Metodova 34, Murska Sobota. M-1000

MOTORNO KOLO »NSU« Pretis 175 ccm, novo, prevoženih 2000 kilometrov, prodam. Naslov v upravi lista. M-1001

KOTEL za žganjekuho, 60 do 70 l, kupim. Karel Sraka, Lipovci 28. M-1002

LES, stavbni, tesan, prodam. Informacije: Štefan Flisar, Salamenci 5. M-1004

OTROŠKI športni voziček, dobro ohranjen, prodam. Lendavska 10, Murska Sobota. M-1005

HIŠO, novejšo, trosobno, v Murski Soboti, prodam. Pogoji ugodni. Naslov v upravi lista. M-1006

POHIŠTVO, sobno, in ostale razne predmete prodam. — Naslov v upravi lista. M-1007

DVE PARCELI v Cankarjevi ulici ter njivo in travnik prodam. — Naslov v upravi lista. M-1008

ZIDNO OPEKO, novo, po ugodni ceni prodam. Naslov v upravi lista M-1010

POSESTVO, hišo in gospodarsko poslopje prodam. Ivan Alt, Globoka 50, p. Ljutomer. M-1011

POSESTVO v izmeri 1.50 ha in vinograd 0.30 ha, hišo in gospodarsko poslopje z vsemi pritiklinami, prodam. Mihael Gomboc, Gerlinci 67. M-1012

ZIDANO HIŠO z gospodarskim poslopjem, posestvo 4 ha, 1 ha vinograda, ostalo njive, travnik, sadovnjak, sončna lega, tik ob glavni cesti, blizu avtobusne postaje za Maribor, prodam. — Poizvedbe pri Otu Verglesu, p. Jurovski dol 6. M-1013

KOMPLETNO sobno opremo, rabljeno, po zelo ugodni ceni prodam. Ivan Ferbetar, Lendavska št. 8, Murska Sobota. M-1014

POKRAJINSKI MUZEJ ZA POMURJE

za splošni obisk odprt ob četrtkih in nedeljah od 10. do 12. ure.

Ekskurzije so možne vsak dan dopoldne in popoldne.

Popoldanske ekskurzije prijaviti ravnateljstvu muzeja do 12. ure.

Uprava

ZAHVALA

Štefanu Močniku iz M. Sobote, Titova 5 se zahvaljujem za njegovo poštenost ob vrnitvi denarnice, ki jo je našel v hotelu Zvezda

Ivan Padežnik

Steve Franzee:

MOJ BRAT TAM SPODAJ

(Nadaljevanje)

Svetla brada je bila kratka in nakodrana. Sonce mu je bilo ožgalo obraz. Zelena srajca, nedavno tega oprana v potoku, je bila razgrnjena poleg njega in se je že posušila. Težki jetniški čevlji so bili skrbno postavljeni ob njegovih nogah.

»Strothers, seveda,« je rekel Rudd. »Zbudi se!«

Mož je rahlo smrčal. Malce se je zdrznil, vendar se ni vzdignil, dokler mu ni Rudd spustil enega od čevljev na trebuh. Strothers je odprl oči in zazehal.

»Kaj vas je toliko časa zadrževalo?« je vprašal.

Hladnokrven in nespravljiv, je bilo zapisano v poročilu; nikoli še ni ubil človeka, a zmerom je stopal v banke pripravljen, da bo ubijal. Študiral je bil pravo, pozneje pa tehniko. Pravili so, da bi lahko dosegel uspehe o obeh strokah. Zdaj je sedel na kupu žaganja v divjini, pripravljen, da se vrne v samico.

»Leni cepci, kaj? Nisem mislil, da bodo ti umazani čuvajski lenuhi lahko prišli tako daleč. Imate kako cigareto, stražnik?«

»Kje je Kaygo?« je vprašal šerif.

Strothers je zopet zazehal. Potipal si je noge. »Nepotrebno vprašanje!« Začel si je obuvati čevlje. »Veste, Marty nas je zapustil pri tisti luknji s podganami, pod skalo, že predvčerajšnjim.«

»To vemo,« je rekel Rudd.

»Zato sem to tudi omenil.« Strothers se je iztegnil proti srajci.

»Čakaj!« Melvin je pobral srajco. V njej ni bilo nič težkega, pod njo pa tudi ničesar. Vrgel jo je Strothersu, ki se je vzdignil in si jo začel oblačiti.

»Kje je druga pištola?« je prijazno vprašal Rudd.

»Druga? Torej ste dobili Weyerhauserja. Mi daste kak dim?«

Melvin je prižgal cigareto in jo dal Strothersu. Šerif in njegov pooblaščeni pomočnik sta se naglo spogledala.

»Ne vem, kdo jo ima,« je rekel Strothers. Po gozdu so se približevali konji.

Zagledal je Castanga. »Ste vprašali Sama?«

Šerifove oči so bile priprte. Lahkotno je spregovoril. »Sam je čist. Ti si videti čist, Torej jo ima Kaygo. Zakaj si se predal, Strothers?«

»Tu je preveč ničesar. Nič prihodnosti, hočem reči.« Strothers se je zarežal; vlekel je cigareto in s kotom očesa pogledoval proti konjem. Površina je bila gladka, a pod njo je bilo jekleno divjaštvo. Castagna je bil ustrahovalec, ki je nastavljal bombe v avtomobilske motorje in zavitke dinamita ob stenah spalnic raznih kraljev hazarda; Strothers je delal vse, je pisalo v dolgem poročilu F. B. I.

»Lahko bi se predal skupaj s Castagno,« je rekel Melvin.

»S tem neznačajnežem! Jaz delam na svojo roko.« Strothers je izpuhnil dim. »Bom dobil kaj za pod zob?«

»Boš,« je rekel Rudd. »Pol pečeno divjačino.«

»Tudi proti surovi ne bi imel nič, stražnik.«

»Stopi proti konjem. Ko rečem stoj, se ustavi,« je ukazal Rudd.

»Gotovo, stražnik.« »Nikar se ne obotavljajmo. Rad bi se vrnil domov, kakor hitro bo mogoče. Odšel sem, ne da bi zakrpal čevlje.«

To ni bilo izzivanje navadnega zločinca — Strothers je bil prehladnokrvno razumen, da bi delal tako. Mislil je na druge stvari. Z Ruddom ne bo imel preveč sreče, je pomislil Melvin. Naj to odkrije sam.

Strothers je šepal pred njima. »Ko mi je zakrvavel zadnji žulj, sem se odločil, naj gre vse skupaj k vragu.«

»Naravnost, Strothers,« je rekel Rudd, ko so bili oddaljeni šest metrov od konj. Zasledovalci so počivali, če izvzamemo Jaynesa. Prvi razburljivi dogodki pogona so bili za njimi in tale tretja lahka zmaga jih ni prav nič vznemirila.

Rudd je pokimal Melvinu in naredil s prstom krog v zraku. Melvin je stopil v širokem krogu okrog Strothersa in odvezal svoj laso s sedla.

»Veliki Strothers, glej ga, kako zlahka se predaja,« je sovražno spregovoril Castagna.

Strothers se za Castagno ni zmenil; oči so mu visele na vrvi v Melvinovih rokah. Barker in drugi so topo strmeli v Strothersa, a Jaynes je čutil, kar je njim ušlo. Potisnil je daljnogled na stran in vzdignil puško.

»Nehajte s tem!« je ostro rekel Rudd, ki je stal nekaj korakov stran od Strothersa. »Puško stran, Jaynes. Sleci hlače, Strothers.«

Strothers se je nasmehnil. »Dajte, stražnik...« gledal je zanko v Melvinovih rokah.

Tisti trenutek je Rudd stopil k njemu in s kopitom je pobil Strothersa na tla. Melvin je naglo priskočil. Strothersa je bilo dovolj za oba, a kmalu sta ga le nekako ukrotila, tako da sta mu zvezala roke na hrbet.

(Nadaljevanje na 8. strani)

POMURSKI VESTNIK — List izdaja in tiska Časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in glavni urednik JOŽE VILD — Odgovorni urednik JUŠ MAKOVEC — Urejuje uredniški odbor — List pošiljamo samo po predplačilu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Telefon 138 — Naročniški in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Naročnina celoletna 600 dinarjev, polletna 300 dinarjev, za inozemstvo letna 1500 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki v Murski Soboti št. 605—11

1—365

Liljana med najmlajšimi

Novi uspehi Liljane Petrović

Sredi minulega meseca se je začela prav v Lendavi uspešna turneja zabavnega ansambla in pevcev jazz in narodnih melodij Radia Novi Sad s priljubljeno pevko jazz melodij Liljano Petrović na čelu. Med turnejo so gostje z uspehom obiskali tudi nekatera slovenska mesta in sicer razen Lendave tudi Rogaško Slatino, Maribor in Celje. Turneja se je nadaljevala tudi v nekaterih mestih LR Hrvatske, med drugim tudi v Zagrebu, Zadru in Splitu.

Največ uspeha je požela seveda Liljana Petrović, a tudi pevec narodnih pesmi Svetomir Damjanović. Liljano je občinstvo povsod sprejelo z navdušenjem, kar velja posebej za slovensko, bosansko in zadarsko občinstvo. V Zadru je navdušenje doseglo svoj višek, saj so ljubitelji jazza mlado, simpatično in skromno pevko iz Novega Sada v gneči skoraj zadušili, morala pa je peti tudi v lokalu, kjer se je pojavila. Podobni prizori so bili tudi v Splitu, Mostarju in Jajcu. Poslušalce so najbolj navdušile pesmi »Meseček srebrni«, »24.000 poljubčkov«, »Ljubim te na svoj način« in »Nihče kot ti«. Turneja je bila za Liljano Petrović veliko doživetje in uspeh, saj so jo vsi, ki so jo poznali že iz televizijskih oddaj, spoznali in slišali osebno.

Kakor kaže, bo Liljana Petrović s svojimi sodelavci iz Radia Novi Sad jeseni ponovno nastopila v Lendavi, morda pa tudi v Murski Soboti, kjer ima zlasti med mladino mnogo navdušenih poslušalcev.

Bj. S.

IZGUBA SOLI JE NEVARNA ZA KOLESARJE

Eden najbolj napornih športov je kolesarjenje. To ne samo zaradi treninga in priprav, temveč tudi zato, ker zahteva sodelovanje na etapnih dirkah, dolgih 1000 do 2000 km, specialno pripravljenost, vzdržljivost in izredno fizično kondicijo. Kolesarji so v času etapnih dirk, kakršne so »Tour de France«, dirka »Po Jugoslaviji« ali Praga–Berlin–Varšava izpostavljeni ne samo izrednim fizičnim naporom, temveč jih čaka tudi težka borba z zračnimi prilikami.

V eni etapi, dolgi 100 do 200 km, posebno v hudi vročini, lahko izgubi kolesar 4 do 5 kg svoje teže. To je posledica izgube tekočine zaradi znojenja. Znano je, da na ta način lahko izgubijo kolesarji do 14 l vode. Z znojenjem pa izgubljajo tudi sol in to do 40 gramov soli. Ta izguba soli je lahko zelo nevarna, če kolesar pije med vožnjo čisto vodo. Pitje čiste vedno večjo žejo, kar povzroča vedno večjo žejo, ka rpovzroča vedno večjo izgubo soli.

Simptomi, ki nastajajo zaradi izgube soli, se pojavljajo v raznih stadijih. Najprej nastopi splošna slabost, izguoa teka in okusa in vonja hrane. Ta stadij spremljajo bolečine v trebuhu in glavobol. V drugem stadiju nastopijo, če se izguba vode in soli nadaljuje, suha koža, padec krvnega pritiska, suh jezik in vnetje oči. V najtežjem, poslednjem stadiju, se pojavlja razburjenost, neorientiranost, razdražljivost, driska, krči in bruhanje, lahko pa nastopi tudi koma, ki povzroči smrt.

Spričo tega mora kolesar-dirkač v času hude vročine med vožnjo piti slane pijače: slano vodo ali slano juho, ker bo na ta način preprečil izgubo soli in vode, a tudi prej omenjene pojave v organizmu. Na koncu dirke je kolesar za nekaj kg lažji, so pa tudi takšni, ki ne izgubijo več kot 1–2 kg. To je odvisno od fizične pripravljenosti, a tudi od možnosti nadomeščanja kalorij v času dirke.

AVTOMATIZACIJA NA FARMAH

Avtomatizacija je danes potrkala na vrata farm in vaških gospodarstev in predrugačila ves način pitanja živine in govedi. Na vrsti je bila prva živina. Američani, Sovjeti, a tudi mnogi drugi narodi so si prilastili v tem pogledu mnogo novosti.

AVTOMATIZACIJA V HLEVU

Na eksperimentalnih farmah gojijo živino na velikem prostoru. Čim izprazni svoje hleve, se lahko živina svobodno giblje na pristavi. V teh modernih hlevih dobiva govedo hrano po centralnem hodniku in po verigah. V to hrano, nagrmadeno v silosih nad hlevi, dodajajo kemikalije, potrebne za boljšo rast goveda. Čista voda doteka po ceveh v kotanje, medtem ko umazana voda takoj odteka po drugih ceveh. Avtomatično prihaja v hleve tudi čista slama.

Vse to je moč nadzorovati s kontrolno napravo, tako da je potrebno le manjše število delavcev. Tudi meso je pri na ta način pitanem govedu mnogo boljše. Zaradi tega vlada v svetu za ta način pitanja veliko zanimanje.

PAZLJIVE DOJILJE

Neka pristava za pitanje živine v Sovjetski zvezi ima ogromne peči, v katerih se izvali po 60.000 piščancev in to naenkrat. Ti piščanči dobijo takoj svoje pazljive dojilje. Piščančke razdelijo na tri vrste – glede na njihovo rast. V vsaki sobi je po 6000 piščančkov, za katere skrbi le ena oseba. Ko prebijejo piščanči že en mesec v enem prostoru, jih premestijo v drugi prostor in nato še v tretjega. V vsakem prostoru se menja način pitanja. Za najmanjše piščančke ogrevajo zrak, ker so za mraz zelo občutljivi. V prvem prostoru je na kvadratni meter 27 piščančkov, v drugem 16, v tretjem pa po 12. Piščanči nikoli ne slišijo klica koklje, zato pa se navadijo na brnenje traku, ki jim dovaža hrano.

S posebnimi napravami jim mešajo hrano s hranljivo moko in vitaminskimi koncentrati. V kašo jim še zmešajo antibiotike, streptomicin, biomicin in teramicin. Ko so piščanči siti, polzi trak naprej. Prav tako dobivajo svežo vodo. Cepljeni so proti raznim boleznim in izpostavljeni ultravioličnim žarkom.

»TOVARNA ŽIVALI«

Ena edina oseba lahko uredi vse delo z 18.000 piščanci. Ta oseba v glavnem nadzoruje manipulacije na kontrolni tabli. To delo ne zahteva več kot 2,7 ur dnevno. Na isti način gojijo tudi kokoši – valilke. Neko ameriško podjetje je uredilo svojo »tovarno živali« tako, da samo en delavec opravlja vsa dela pri 30.000 kokoših, nastanjenih v treh kokošnjakih. V teh kokošnjakih so gnezda, v katera nesejo kokoši jajca.

V vsakem kokošnjaku je 20 pregrad za po 500 kokoši, tako da ima vsaka valilka na prostoru 2,15 kv. metrov vse, kar potrebuje za življenje: korito, ki avtomatično polni s hrano, vedno svežo vodo in gnezdo. Temperatura je enakomerna. V prostoru ni oken, močne luči zamenjujejo sonce.

Kakšna je kakovost živali, zvaljene brez sonca, trave in gibanja v naravi ter pitane z vitamini? Resnica je, da so tako pitane živali močnejše in težje od drugih, ki jih redijo brez avtomatizacije, vendar je ta perutnina po okusu slabša od tiste, ki dorašča na stari način. Ker pa je v svetu težnja po hitrejšem prehranjevanju prebivalstva, kakovost mesa ni najbistvenejša, vendar je prav tako dobra.

VII. FILMSKI FESTIVAL V PULJU

Nagrajeni so bili: filma »Balada o trobenti in oblaku« in »Veselica«, Bostjan Hladnik, Duša Počkaj, Miha Baloh, Rudi Vavpotič in Alojz Srebotnjak.

Diplomo »Film leta« in nagrado »Velika zlata arena« si delita filma »Balada o trobenti in oblaku« Franceta Štiglica in »Vzkipelo mesto« Veljka Bulajića. »Veliko srebrno areno« je prejel film »Veselica« Jožeta Babiča, »Srebrno areno« pa »Pesem« Radoša Novakoviča.

Žirija ni podelila »Zlate arene« za režijo, specialno diplomo z nagrado 400 tisoč dinarjev pa je prejel Boštjan Hladnik za režijo filma »Ples v dežju«.

»Zlata arena« za scenarij je bila podeljena avtorjem »Vzkipelega mesta« Dragoslavu Iljiču, Radenku Ostojiču in Veljku Bulajiču.

Za najboljšo žensko vlogo je prejela »Zlato areno« Duša Počkaj za vlogo Maruše v filmu »Ples v dežju«.

Nagrado »Zlata arena« za najboljšo moško vlogo je podelila žirija Mihi Balohu za vlogo Aleša v filmu »Veselica«.

»Zlato areno« za fotografijo je prejel snemalec Rudi Vavpotič za delo pri filmu »Balada o trobenti in oblaku«.

Za glasbo je prejel »Zlato areno« Alojz Srebotnjak.

Za najboljšo žensko epizodno vlogo je prejela nagrado Stanislava Pešić (»Pesem«), za najboljšo moško epizodno vlogo pa Viktor Starčič (»Stirinajsti dan«).

Portret letošnjega puljskega festivala — Irena Prosen

Kratke zanimivosti

MOST – VRBOV NASAD

Sukovski most pri Pirotu je s svojo konstrukcijo prava atrakcija. Pod njim sta železniška proga in reka, na mostu so pa zrasle vrbe. Že več kot desetletje rastejo te vrbe pod nenavadnimi okoliščinami – na asfaltu in kocki. Ta prirodna zagonetka je toliko bolj čudna, ker gre za vrbo, ki raste tako rekoč v vodi, ker je to njen prirodni ambient.

Teh vrb je zraslo na mostu preko 20. Sicer ni na tem mostu nobenega prometa. Zgradili so ga prav pred vojno, preko njega pa naj bi peljala mednarodna cesta.

KARIN – »TURŠKA OPATIJA«

V severni Dalmaciji, tam, kjer se podvelebitski kanal razširi v večji zaliv, leži malo mesto Karin, ki pripada obrovski občini. Turki so ga osvojili l. 1527.

V mirnejših obdobjih so turški trgovci, age in begi iz Ravnih Kotarov, iz ličkega sandžaka in bližnjih mest proti Bosni, prihajali poleti v Karin na kopanje. V tistih časih je bilo to kopališče in letovišče znano kot turška »Opatija«. Tudi danes prihajajo ljudje, ki ljubijo mir, v Karin.

NEUSMILJENI POKER

General Maxwell Taylor, Kennedyjev vojaški svetovalec, takole pojasnjuje v neki svoji izjavi izredne vojaške ukrepe v ZDA:

»Če danes nimate kakšne karte tudi v rokavu, ste izgubili igro. To je namreč poker brez milosti.«

MOČNO PRIPETO

Ko je komandant francoskega mesta Lille, general L'Corbier pripenjal vojaško medaljo odlikovanemu kapetanu Andreju Bignou, je ta padel v nezavest. Pokličali so zdravnika, da bi mu nudil pomoč, ta pa je ugotovil, da se je kapetan onesvestil zato, ker se je igla, s katero mu je general pripenjal odlikovanje, zarila v srčno mišico.

ŽIVEGA ČLOVEKA ZAKOPALI V ZEMLJO

Čeprav neuk, je kmet Marko Samardžić iz vasi Svilaš v okraju Osijek pred dnevi skušal popraviti okvaro na električni napeljavi v svojem hlevu. Pri tem ga je močno udarila elektrika in Marko se je zrušil na zemljo. »Ljudje, pomagajte mi! Ubil me je tok!« – je vpil nesrečni človek.

Namesto da bi mu pomagali z umetnim dihanjem, so kmetje še živega Marka brž zakopali v zemljo, ker bi lahko samo ona, po njihovem prepričanju, odstranila zadobljene poškodbe. Pod bremenom zemlje in zaradi poškodb, ki jih je utrpel, je Samardžić brž umrl. Zdravnik sodne medicine, ki je opravil pregled, je izjavil, da poškodbe niso bile tako težke narave in da bi s hitro in pravilno intervencijo nesrečni Marko lahko ostal pri življenju.

LOGIČNO ALI NELOGIČNO?

Britanski maršal Montgomery, ki je v minuli vojni poveljeval zavezniškim enotam na zahodnem bojišču, piše v »Sunday Timesu«:

»So ljudje, ki trdijo, da je razdelitev Nemčije nenormalna, nepravična in nelogična in da bi bilo logično, prekiniti jo. Toda Demokratična Republika Nemčija (vzhodnonemška država) že obstaja tako dolgo kot dejstvo in to, kar je nelogično, je, da sile NATO navzlic logiki nočejo priznati njenega obstoja.«

STARI RIMLJANI IN DALMATINSKI BARBUN

Dalmatinska trilja ali barbun, rdeča riba z dvema brkoma, je zaradi svojega okusa zelo cenjena jed pri domačih in tujih turistih. Že v starem veku so jo cenili kot veliko poslastico. Stari Rimljani, na primer, so zelo cenili trilje iz našega morja.

Zapiski iz tistih časov pravijo, da je neki Asinije Celer plačal samo za enega barbuna iz Ilirinka 8000 numij. Marcial Koliodora pa je plačal za štiri barbune 1200 sestercijev. Nekateri stari Rimljani so plačevali za te ribe fantastične vsote.

(Nadaljevanje s 7. strani)

Dolga avtomatska pištola, ploska, nabita do zadnjega naboja, je bila privezana s trakovi iz zelenega blaga, odtrganimi od Castagnovih hlač, tako da se je skrivala na notranji strani stegna. Castagna je grdo zaklel in se z zdravo roko oklepal sedelnega glaviča.

»Zakaj ga niste najprej lepo preiskali?« je jezno vprašal Jaynes.

»Dobro je zanje, da jih pustiš in da sami spoznajo, kako jim je spodletelo,« je rekel šerif. »Zakurite ogenj, Pryor. Lahko bi spet kaj pojedli, preden se razcepimo.«

Strothers je s tekom žvečil svoj delež mesa. Boril se je bil kakor volk, a to je bilo zdaj mimo in njegov razum je zopet deloval. »Kako ste odkrili, stražnik — zaradi cigaret?«

»Delno,« je rekel Rudd. »Ne bi pustil dveh zavojčkov pri Samu, ko ne bi pričakoval, da se boš kmalu zopet videl z njim. To ni bilo nič posebnega, ampak vedel sem, da se ne bi za nič na svetu hotel vrniti v zapor in dovolil reči, kako so Ora L. Strothersa ujeli spečega in se je predal brez boja. In spal si čisto zares — tudi namenoma, preračunano.«

»Kajpa. Dovolj dobre živce imam za kaj takega. Videti je bilo kar pristno«. Strothersu se je spet vrnila dobra volja, a ni mislil na svoje besede. V glavi se mu vrtijo misli, je premišljeval Melvin, ne o tem, kar je zdaj, pač pa o nečem daleč spredaj, o drugem načrtu, s katerim se bo uprl zidovom in ključavnicam in vrvem in vsemu, kar se lahko uporablja, da človeka telesno omejuje, ko meri svoje moči z vsemi instrumenti tiste reči, ki se imenuje družba.

V njem je bilo nekaj zgubljenega, da je bil Melvin skoraj prestrašen. Strothers je bil leden veter, ki veje iz meglene soteske nazaj v jutranji vek človeštva. Veter se ne more nikdar segreti ali spremeniti ali ostati zaprt. Če primerjaš Castagno s Strothersom, vidiš v njem okorno žival, ki podira slabotnejše živali s poti.

»Če bi lahko pobila nekaj naših, bi vzel Castagno s seboj, da bi ti pomagal priti do konj, kaj?« je rekel Melvin.

»Kajpa,« je rekel Strothers. »Tak načrt sva naredila.«

To je bilo nekaj, kar se bo ponavljalo v zaporih: šlo bo od ust do ust, po hodnikih, na dvorišču, v celicah. To bodo besede, ki bodo pojasnjevale načrt. A ničevosti Ora L. Strothersa ne bodo nasitile, zakaj te besede so bile laž. Pustiti Castagna, mrzličnega na tleh, v Melvinovem suknjiču, verjeti Strothersu na besedo, Castagna je ostal zadaj, da bi zgradil utvaro, češ da se bodo obupani možje predali brez boja. Da je bil ranjen in je moral ostati zadaj, to Strothersu ni bilo poglavitnega pomena, ampak samo naključje, ki mu je koristilo.

»Katerega od nas bi najprej upihnila?« je vprašal Melvin.

Strothers si je obrisal usta. »Vas, sem mislil. Potem sem si pa premislil.« Ošvignil je Jaynesa s pogledom.

»Ja,« je rekel Jaynes. »Berem te kakor knjigo. Škoda, da nisi ničesar poskusil, Strothers«

Moža sta strmela drug v drugega. Nasprotje, ki ju je ločilo, je bilo prostrano ko nebo.

»Stavim, da si ti tisti, ki je ustrelil Sama,« je rekel Strothers. »Si ustrelil tudi Weyerhauserja?«

Jaynes ni odgovoril Melvin ga je gledal in mislil: manjka mu hudobna moč Strothersovega razuma in manjka mu moč naravne dobrote. Ta ne ve, kaj je, in oni ve, kaj je.

Strothers se je nasmehnil. »Pol milijona dolarjev sem pobral v bankah in nikdar mi ni bilo treba ustreliti človeka. Ti, pes, ti si pa samo razbojnik na drugi strani, ker ti manjka odločnost in pamet ljudi, kakršen sem jaz. Je tako?«

Jaynes je skočil pokonci. Osati glas se mu je trgal, ko je preklinjal Strothersa. Zgrabil je za svojo puško in nameril kopito, da bi oplazil Strothersa.

»Oha, Jaynes, stoj!« je rekel šerif Rudd, a ni bil on tisti, ki je ustavil Jaynesovo puško. Zvezanih nog in rok je Strothers pogledal Jaynesa in se nasmehnil; Jaynes je pobesil puško in odšel. Po nekaj korakih se je obrnil proti potoku in stopil tja, kakor da gre pit.

Barker in Pryor sta strmela v Strothersa. »Nikar si ne drzni psovati mene,« je zagodel Barker.

Strothers ga je pogledal, kakor bi nemara pogledal kričavega otroka; in potem je pozabil na vse skupaj. V mislih je zopet mlel dejstva in načrte in jih žvečil kakor so njegovi močni zobje žvečili meso.

Če je tega moža prekašal Kaygo — kakšen je torej Kaygo, je pomislil Melvin.

Rudd je rekel: »Vse vzamem s seboj razen tebe in Jaynesa, Melvin. Se čutiš dovolj pri moči, da boš ostal na sledi?«

Ni bilo prostora za letalo, da bi se spustilo in pobralo Castagna. Dva dni in pol zunaj, je mislil Melvin. Rudd bo potreboval pet mož, da bodo pazili na Strothersa noč in dan. Tudi hrane jim primanjkuje.

»Prav,« je rekel Melvin.

Jáynes je prisluškoval. Vrnil se je od potoka. »Tudi jaz ostanem.«

Strothers se je nasmehnil.

»Zeleno letalo pošljem čez Shewalter danes tri dni,« je rekel Rudd. »S hrano. Kaj bi še bilo potrebno?«

»Drugi suknjič zame,« je rekel Melvin. »Drugo spalno vrečo za Jaynesa.«

Šerif je prikimal. Spravil je Strothersa na konja in ga privezal nanj. Castagna so zopet vzdignili v sedlo. Hudo bo še trpel, preden bodo prišli do glavne ceste. Castagna je pogledal Melvina in rekel nejasno: »Hvala za suknjič.«

Strothers se je nasmehnil Melvinu iz očesnih kotičkov. Smehljaj je govoril: Tepec!

(Nadaljevanje prihodnjič)

ZANE GREY

MANUEL V PERUJSKIH PRAGOZDOVIH

Riše ZINAUER

22.

Ko je padel prvi mrak, se je gibko kakor jegulja pririnil skozi trstje na breg reke. Na nasprotni strani je zagledal nekakšne lučke, ki jih je spočetka imel za velike kresnice. Kmalu zatem pa je ob lučkah zaznal temne postave, ki so se premikale sem in tja. Spoznal je, da je naletel na taborišče Cachibov. — Reka je zaradi deževja zelo narasla. Temna površina njene vode se je vselej srebrno zasvetlikala, kadarkoli je iznad nje poskočila riba. — Manuel se je do vratu potopil v reko in prisluhnil. Nočni šumi so bili tako močni, da se je brez pomisleka pognal v vodni tok. Nihče ni mogel slišati čofotanja, njegovega plavanja. Večkrat se je ozrl in se izognil aligatorjem, ki so mu sledili.

23.

Srečno je priplaval na drugi breg. Na uho mu je udaril zvok tuje donečih besed. Po vseh štirih je splezal na visoko nabrežje in pokukal čez njegov rob. Nedaleč pred seboj je zagledal ognje, okrog katerih so se kretale temne sence. — Pritajen šum v ozadju je zbudil njegovo pozornost. Vedel je, da ga ne povzroča kaka vodna žival, kajti ponavljal se je zelo enakomerno. Brez dvoma — bilo je veslo, ki se je potapljalo v vodo. Manuel je hitro spet splezal navzdol po vzpetini in počenil v trstje. Videl je prihajati dolg, nizek čoln, ki se je črno odražal od lesketajoče se vode. Trčil je ob izkrcevališče in zaškripal na pesku. Komaj za meter od Manuela je stopila na suho vitka postava.

24.

Bliskovito je skočil na noge ter z rokama krepko stisnil ljudožerca za vrat. Vrgel ga je na tla. Davil ga je tako dolgo, da se je divjak nehal otepati in obležal v globoki nezavesti. — Manuel je prisluhnil v temo. Zdelo se je, da v taborišču Cachilov nihče ni opazil kaj sumljivega. Za kratek hip je Manuela zgrabilo, da bi nad ljudožercem maščeval senjorjevo smrt, toda kmalu zatem je samo skomignil z rameni. — Urno je skočil v čoln, zgrabil veslo in odrinil. Nato je napeto prisluhnil. Noben glas ni pričal, da ga zasledujejo. S krepkimi udarci je pognal čoln navzdol po reki. Ognji v taborišču Cachilov so mu hitro izginili izpred oči.